Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.

INSERATE se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următórele Birouri de anunciurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Prețul inserțiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 35)

„Gazeta" iese în fia-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-riĭ de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.

Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 192.—Anul LIX. Brașov, 1 (13) Septemvre 1896.

Situațiunea Europei.*)

De 26 de anĭ bĕtrâna Europă este o casarmă înarmată, un arsenal de tunurĭ ghintuite, un butoiŭ îndesat de iérbă de pușcă, gata în tot momentul de a esploda. Germania, care până la aniĭ 70 era un concept etno- și geografic, atuncĭ și-a ajuns ținta dorințelor sale — unitatea, după Sadova fatală austriacă (1866). De-atuncĭ încóce, voind a-șĭ susține posiția de prima putere conducĕtóre, și provinciile căștigate cu fier și sânge dela Francesĭ, — Alsația și Lorena, — se tot înarmézā, și-a căștigat și soțĭ de arme (tripla alianță) pe Austria, păn' acolea dușmană, și Italia, o rassă latină. Germania prin victoriile dela 1870 voia sĕ-șĭ rĕsbune isbêndile luĭ Napoleon Bonaparte de prin aniĭ 1806 etc., prin carĭ Germania devenise divisată și un adevĕrat concept geografic.

Bismarck bine a cunoscut prin aniĭ 70 situațiunea isolată a Franciei, și acoperindu-se dela spate cu Rusia, la întrebarea, *care va fi prețul rĕsboiuluĭ*, cu drept cuvênt a putut rĕspunde unuĭ diplomat străin: doĭ *Napoleonĭ* (adecă tata și fiiul). Și așa a și fost.

De-atuncĭ Germania esercitéză asupra Europeĭ dictatura militarismuluĭ, a aceluĭ militarism, care ca vampirul american, ce suge sângele dela animalele dormitóre adiindu le cu aripile sale, astfel înarmat suge sudórea popórelor, create pentru progres spiritual.

Acéstă dictatură, décă o pot numi așa, a devenit fatală cu deosebire pentru popórele asuprite — dovadă, că Germania cea unită, mare și puternică, n'a prins parte popórelor subjugate, ci pururea a dat mâna cu subjugătoriĭ lor.

* * *

O mulțime de cestiunĭ pendente, tóte neresolvite, planézā ca sabia luĭ Damocle asupra Europeĭ: dela buna deslegare a acestora atêrnă însĕ pacea și bunăstarea continentuluĭ nostru.

Cestiunea naționalitățilorĭ în Ungaria, deja destul de discutată și clarificată prin adunărĭ, memorande și pressa din patriă și străinĕtate: 6 milióne de Maghiarĭ sĕ suprematiseze în mod nemilos 10 milióne de alte popóre cu obiceiurĭ, datine, limbĭ și rasse diferite! Și óre cum sufere acésta Germania cea puternică, și Europa?

Bine a dis Beust prin aniĭ 70. El adecă la întrebarea unuĭ bărbat de stat, că ce va dice Europa? a rĕspuns: *„nu vĕd Europa nicăirĭ"*.

Ungaria nu póte fi fericită, bucurându-se de bunăstare și indestulire, decât numai prin o dréptă și echitabilă deslegare a causeĭ naționalitățilorĭ.

Aci trebue sĕ observăm, că între popórele arice ale Europeĭ sunt popóre, carĭ nu se pot identifica cu cultura și civilisațiunea popórelor apusene, fiind respingĕtóre, dér apunerea lor este decisă în stele. Polonii, un popor fudul, falnic, îngâmfat și intolerant până la crudime, au și dispărut de pe scena lumiĭ. Acum este rêndul la Turcia, e numaĭ cestiune de timp, când Turciĭ se vor îngropa în întunerecul Asieĭ, de unde au eșit, și istoria îșĭ va face cursul sĕu natural și cu alțiĭ asemenea lor. —

Cestiunea *Alsațieĭ și Loreneĭ* este ca și un șerpe de ocean. Pe tot locul se ivesce. Cel ce a creat'o este adĭ un bĕtrân deja la marginea mormêntuluĭ. Francesiĭ nu se vor odihni și vor încerca tot sĕ reincorporeze aceste provinciĭ răpite dela eĭ. De aicĭ tema Germanieĭ și pericolul Europeĭ, de aicĭ tripla alianță și susținerea dualismuluĭ cu orĭ-ce preț.

Se mai amintesc óre aicĭ de cestiunea *Tridentuluĭ*, nutrită de irredenta italiană, care adĭ e încă un tăciune ascus sub spuză?

Cestiunea *Orientuluĭ*, acest polyp gigantic, care strînge în brațele sale de fier atâtea neamurĭ și popóră până în Orientul îndepărtat, aștéptă grabnica resolvire: Cestiunea Macedoniei, Albanilor etc., alianțele micelor state slave balcanice — pionerii Colosuluĭ de nord — tot atâte marĭ semne de întrebare.

Armeniĭ creștinĭ din Armenia turcéscă, neputênd suferi maĭ mult tirănia și crudelitățile Turcilor mohamedanĭ, s'au resculat în massă spre a scutura jugul neuman — despotic — și dominațiunea crudelă turcéscă, dér acea rescólă a fost sufocată — înecată — în sânge creștinesc, de dragul susținerii integrității imperiuluĭ turcesc nemoral. Diplomația europénă a stat cu mânile în sên la acele măcelurĭ și masacre crude îndurate de Armenĭ din partea Turcilor. Europa n'a audit gemetul mamelor masacrate, nicĭ văetul băiețilorĭ nevinovațĭ măcelărițĭ de Turcĭ, ba nu a vĕdut nicĭ incendiile vandalistice, al cărora fum și pară se înălțau la ceriŭ în semn de rĕsbunare, cercând acolo dreptate, ce aicĭ pe pământ între ómenĭ nu se mai póte găsi.

Cestiunea *Candieĭ (Creta)* chiar acum a isbucnit ca și un vulcan teribil. Aicĭ érăși se repețesc scenele îngrozitóre, ce s'au petrecut astăiérnă între Armenĭ. Și óre diplomația europénă ce face? Uneltesce și încurcă ițele, nu vede șiróiele de sânge creștinesc, vĕrsat pentru libertate, nu vede măcelurile îngrozitóre, nicĭ devastările vandalice.

Superbul *Albion* (Anglia) fericit de posiția sa favorabilă îșĭ păzesce câmpiĭ sĕi de aur prin India, vinde lână, arme și praf de pușcă, face banĭ și avere, ce sĕ-șĭ mai bată capul cu sórtea popórelor subjugate, el, un popor egoist și lacom, numai năile englese sĕ aibă căĭ neoprite și pacínice.

Francia, deși mare putere, fiind atașata Rusieĭ și cercând în tóte voia eĭ, nu are rolul de inițiativă.

Rusia urmăresce scopurĭ egoistice, nu i-a venit — se vede — timpul sĕ iésă din reservă, vré a astepta altă ocasiune, când rolul sĕu de protector va sĕ strălucéscă în colorĭ mai splendide.

Austro-Ungaria se bucură, că are pace, căcĭ și altfel are destul de lucru c'un conglomerat caleidoscopic de popóre neîndestulite.

Singura *Germaniă*, care mai mult ar pute munci în interesul popórelor subjugate, și ar avé rolul de inițiativă, nu vré a-șĭ risca rangul de putere conducĕtóre, temêndu-se că focul odată aprins, sĕ nu se stingă în apa Renuluĭ. Ura Francesilor în Alsația și Lotaringia contra Germanilor așa este de mare pe lângă tótă mult lăudata pacificare, încât prăvăliile francese nicĭ că vĕnd la Germanĭ și vor trece încă secule până când mult bucinata pacificare va fi un fapt împlinit, décă nu cumva deiĭ din Olimp vor decide altcum.

De când Turciĭ au apărut pe orisontul lumeĭ istorice, popórele Europeĭ au stat cu eĭ pururea în resbele sângeróse. Astfel contra Turcilor seldschuscĭ s'au luptat Pontificiĭ romanĭ și Europa apusénă doĭ seculĭ întregĭ pentru eliberarea Palestineĭ și a locurilor sânte, și n'au isbutit. Până când Timur-Lenk schiopul (sfarmăóse) cu Mongoliĭ sĕĭ crudĭ au nimicit imperiul lor.

De când însĕ Turciĭ osmanlicĭ au pus piciorul lor pe pĕmêntul european, Baiazet fulgerul în lupta dela Nicopoli 1396 și Murad în lupta din Câmpul mierlelor (Kossovo) la 1389

*) Acest articul îl primim dela un vechiŭ amic al foieĭ nóstre

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Croquis balnear.

Scumpe amice! Nu sciam unde e Covasna. Dér, ce sĕ facĭ? Cu reumatismul în spate am trebuit sĕ plec undeva. La sfatul unor prietinĭ cu esperiență, carĭ și-au reparat ciolanele prin Covasna, m'am hotărît sĕ iau și eu drumul spre băile acestea.

La 8 și 50 diminéța scot un bilet cu 1.60 fl., la gara din Brașov, mĕ urcai pe trenul către Secuime, și, la órele 12 și 35, ajunseiŭ la ținta dorită.

Covasna este opid cam cu 4000 locuitorĭ, dintre carĭ 1000 sunt românĭ. Este situat fórte frumos, la pólele munților. Casele sunt spațióse, bine întocmite, construite din brad. Sunt și frumóse clădirĭ de pétră. Pe lângă case sunt grădinĭ marĭ, din care causă opidul are întindere mare. Româniĭ locuesc în Vajnafalva, o comună ce se ține tot de Covasna, de care se desparte numai prin un părĕu. Eĭ au o biserică frumósă, cu un preot și un capelan, sunt mai mult oierĭ, în genere ómenĭ cu stare bună. Bine situațĭ sunt și economiĭ sĕcuĭ.

Băile. Covasna e atât de bogată în ape minerale, încât, de ar fi în alte mânĭ, ar fi un isvor nesecat de aur.

Cea mai de frunte baiă minerală este așa numitul *Pokolsár* (smóla Iaduluĭ) un basen mare, despărțit în douĕ, pentru bărbațĭ și femei. Apa din basenurile acestea isvoresce clocotind neîntrerupt, cum clocotesce apa într'un vas d'asupra focului, și scóte un nămol fin, care se așédă pe delaturĭ în straturĭ gróse. Nămolul sĕ scóte din apă cu sapa, și apoi omul se unge cu el pe tot corpul, cu deosebire pe părțile suferitóre. Astfel stă la sóre până se usucă, după aceea întră în apă și stă în ea 5—15 orĭ 20 minute. Eșind omul din apă se spală de nămol sub un tuș, se învĕlue cu un cearșaf, îl frecă un servitor bine, se îmbracă iute și face o plimbare de $^1/_2$ óră.

Individĭ cu reumatism învechit se vindecă sigur folosind baia acésta. Sunt persóne, carĭ nu puteau umbla, le duceau cu carul și le slobodiau alțiĭ în bae, și după 4—5 anĭ săriau ca cerbiĭ din scriptură.

Baia acésta are 14—18 grade. Temperatura se schimbă după timp. Cu 20 anĭ mai înainte era așa de tare, încât mulțĭ amețiau în bae și trebuiau sĕ-i scótă alțiĭ afară. Astădĭ a mai slăbit din putere, te poțĭ cufunda cu capul în ea.

Este și un Pokolsar mic pentru băi recĭ.

La o casă privată se pot face băi calde de fier.

Un isvor însemnat a fost în Vajnafalva unde sĕ făceau minunate băi de fier, folosite cu deosebire de femei. Proprietarii vrênd sĕ facă un stabiliment mai mare de băi de-asupra isvorului, au săpat și au prins isvórele de prin prejur; tocmai prin lucrarea acésta isvorul principal, amestecându-se cu alte ape, și-au pierdut puterea. Din causa acésta baia nu mai e așa căutată ca mai înainte.

Altă bae remarcabilă este *aboritorul* (Gözlö, Goslăul) nu departe de Pokolsár. Ea constă dintr'o grópă săpată în pământ, cam 2 m. adêncă și tot atâta de largă, închisă pe de laturĭ cu scândurĭ și acoperită cu șindile. Omul întră în grópă îmbrăcat, sĕ prinde cu mânile de un lemn aședat curmediș, stă în picióre, cu nasul ridicat în sus (pe câțĭ îi vedĭ umblând cu nasul sus, se scii că țoțĭ sunt în *Goslău*, le este frică sĕ-l plece, ca sĕ nu-șĭ dea duhul), pentru-că gazul ce aboresce din pământ, și care te încăldesce de jos în sus este așa de puternic, încât omul aspirându-l în plumânĭ de odată ar cădea mort. S'au și întêmplat mai multe casurĭ de mórte în acéstă grópă. Un chibrit aprins sĕ stinge cam în direcțiunea umĕrului.

Intocmirile stabilimentului lasă mult de dorit.

Efectul băilor este estra-ordinar, binefăcĕtor. Pokolsár și aboritorul sunt pentru reumatisme, băile calde ferose pentru anemicĭ.

In Pokolsár lașĭ din slănină, décă ai prea multă. Nenea Chițu din Sĕcele a lăsat în 10 dile $2^1/_2$ chilo, eu încă m'am scăpat de céfă.

Baia rece costă 20 cr., caldă 30 cr., ér aboritorul 2—5 cr.

Apă de beut este Horgasz, care se vinde și în sticle, are efect purgativ; isvorul din piață, care conține fier, are efectul contrar. Alte isvóre particulare se află în abundanță la diferite case.

Cuartire găsescĭ bune aprópe la tótă casa, odăi spațióse, curate, haine de pat curate, cu serviț cu tot. Eu am plătit 30 cr. Familia póte închiria cu sesonul una séu douĕ odăi, cu bucătăriă, pentru preț fórte moderat.

Costul întreg de persónă 1 fl. la di. Mâncările sunt bune, cu deosebire la Urmósi.

au cucerit imperiul balcanic de astăḑĭ, ér Mohamed al II la 1453 a ocupat Constantinopolul (Ţarigrad) de astăḑĭ, luptele creştinilor cu Turcii au devenit şi mai intensive şi mai sângeróse. Ba sub Suleiman II. cel mare, când imperiul turcesc şi-a ajuns apogeul sĕu, era amenințată serios tótă cultura apusului cu tóte statele lui,—asediul Vienei 1529,— şi numai braţul ager al lui Sobjeszky a salvat Europa de-o catastrofă funestă, până când colosul asiatic prin lupte continue şi învingerĭ mărețe a fost respins cu încetul între limitele imperiului sĕu de astăḑĭ.

Cestiunea Bulgariei şi Bosnia-Herţegovinei ca acte deja complinite, resultate cucerite prin fier şi sânge, dér pe cale diplomatică încă nedefinite şi precisate, nu le ating, *nolli me tangere*, resolvarea lor definitivă e în mâna viitorului misterios.

Astăḑĭ *Turcia Europénă* are încă Rumelia (Tracia), Macedonia, Tesalia, Albania şi Candia (Creta) cu un teritoriu de 3600 mm., 10 milióne de locuitorĭ prin cetăţĭ şi garnisóne, ér 8 milióne, 4 din 5 părţĭ sunt alte naţionalităţĭ — creştinĭ — etc. Coranul este evangeliul Turcului, este dogmatica, dér tot-odată şi isvorul legilor civile.

Acum coranul permite orĭ-ce nelegiuirĭ contra raialelor şi ghiaurilor; când un Turc intră călare într'o biserică creştină, e o virtute mohamedană, până când după conceptul creştinului este un scandal şi un sacrilegiu; când Turcul profanéză sanctuarul familiar al unui creştin, e virtute după conceptul Turcului, ér după creştinĭ e un pĕcat.

După coran Turcul omorînd pe un ghiaur face merit, ér creştinul nu póte ucide nicĭ pe duşmanul sĕu, fără de-a comite pĕcatul homicidiului. Turcului îĭ sunt permise tóte fărădelegile faţă de creştinĭ. Judecătorul (cadi) e turc: Turcul te bate, Turcul te judecă. Coranul permite poligamia (Gyneceon, harem), evangeliul lui Christos nu, şi haremul sultanului stă în faţa palatelor ambasadorilor europenĭ.

Cum poporul turcesc cu atâtea datinĭ, obiceiurĭ streine şi exotice, cu legĭ tirane şi crudele faţă de creştinĭ, cu disposiţii barbare şi contrare cu spiritul timpului, póte sĕ mai esiste pe acel pămênt clasic al lumei vechĭ? sĕ domineze acele puncte strategige, — Bosforul tracic — unde lumea europénă cu cea asiatică îşĭ dau mâna la-olaltă? Cum un popor lipsit de cele mai fundamentale principii de cultură şi umanitate póte sĕ facă parte şi sĕ-şĭ ţină posiţia între statele culturale ale Europei?

Cum diplomaţia luminată europénă nu vede anomalia, că în statul turcesc 2 milióne de Turcĭ domineză 8 milióne de creştinĭ şi încă într'un mod barbar, tiran şi neuman, fără a fi întru adevĕr un stat de drept? Cum sufere Europa atâtea popóră creştine cu înclinare spre cultură şi progres a fi încătuşate de un popor, care şi-a trăit traiul — popórĕ legate de un cadavru rĕspânditor de miasme mortifere.

De mult se ḑice, că Turcia este omul bolnav. Pentru-ce Europa nu-ĭ dă lovitura de graţiă şi sĕ elibereze atâtea popóre subjugate şi maltratate? Orĭ dóră şi aḑĭ sĕ aibă valóre cuvintele: „Europa nu e nicăirĭ?"

V. L.

Revistă politică.

Starcevicianii şi mileniul. Organul croat al partidei lui Starcevicĭ „*Hrvatska Domovina*" din Agram, din incidentul învitărei, pe care a primit'o dela ministrul croat Josipovicĭ, ca sĕ ia parte la serbarea înaugurărei monumentului milenar din Zimony, publică la loc de frunte o epistolă deschisă, în care, provocându se la hotărîrea anti-milenară luată în 8 Iunie c. de către partidul croat din drépta, mulţămesce ministrului Josipovicĭ pentru învitare, dér declară hotărît, că *sub nicĭ o condiţiune nu va lua parte la serbare.* Étă pasagiele mai marcante din acea epistolă: „*Patria maghiară nu e patria nóstră şi nu avem comun nimic cu ea.* Noi Croaţii am fost pe acest pămênt cu trei secolĭ mai înainte decât Maghiarii, decĭ noĭ suntem locuitoriĭ bĕştinaşĭ. Croaţia totdéuna a fost independentă *şi ea nu e o parte a statului ungar.* Astfel noi nu vom lua parte la acéstă serbare, unde se preamăresce înfiinţarea patriei maghiare; şi ca fii credincioşĭ ai patriei croate *protestăm energic contra acestei serbărĭ, arangiate pe pămêntul sânt şi neprihănit al scumpei nóstre patrie croate.* In neputinţa, la care e osândită astăḑĭ Croaţia, noi ne mângăiem cu aceea, că naţiunea croată îşĭ va păstra sîngele vechiŭ, îşĭ va ageri mintea, şi cu ajutorul acestora îşĭ va recâştiga drepturile. *Trăéscă Croaţia! Trăéscă Croaţii!*"

*

Turburările din Turcia. Privitor la turburările de care necontenit e sguduit imperiul otoman, corespondentul unui ḑiar din Budapesta raporteză din Constantinopol următórele: „Şi la cas décă s'ar înceta cu *măcelăririle,* situaţia nu se va clarifica, deórece aci domnesc stărĭ fórte încurcate. Creştinii, carĭ trăesc prin Constantinopol şi al căror numĕr se urcă aprópe la un pătrar de milion, tremură, că *după Armenĭ le vine lor rêndul sĕ fiă torturaţĭ şi omorîţĭ.* Autorităţile turcescĭ caută sĕ înfăţişeze lucrul în colorĭ mai blânde, şi tótă vina o aruncă în spatele Armenilor, despre carĭ în capitala Turciei circulă necontenit faime, că îşĭ adună *arme*, pregătesc *dinamită* etc. Este fapt, că locuitorii creştinĭ din Constantinopol şi mai ales Grecii sunt înverşunaţĭ pe Armenĭ, deórece aceştia le periclitéză şi lor viéţa. Ambasadorul german a făcut propunerea, ca pentru siguranţa vieţii lucrătorilor armenĭ sĕ ia Pórta asupra sa *responsabilitatea.* In *Anatolia* este érăşĭ témă că va erupe revoluţia; Curḑii au început a se mişca, şi numai Irada Sultanului, în care se ordonă scutirea familielor armenescĭ, ia reţinut sĕ nu măcelăréscă, aprindă şi jăfuéscă mai multe sate armenescĭ.

Călĕtoria Suveranilor ruşĭ.

După cum am fost anunţat în numĕrul din Dumineca trecută, Ţarul şi Ţarina, după-ce visitară curtea din Viena, făcură sĕptĕmâna trecută o visită şi părechei imperiale germane în oraşul Breslau din Silesia.

Şi aci, ca şi în Viena, Suveranii ruşĭ fură primiţĭ cu marĭ onorurĭ: se făcù în onórea lor păradă militară, şi se deteră prânḑurĭ festive, la carĭ se ţinură toaste remarcabile.

In 7 c. Majestăţile Lor rusescĭ pleoară din Breslau peste Berlin la Kiel, unde flota germană făcù mai multe manevre maritime în onórea Ţarului. Din Kiel, părechea imperială rusésca plecà în 8 c. pe vaporul „Polarstern" spre Danemarca, şi în 9 c. sosi la Bernstorff, unde fù întêmpinat de Ţarina-vĕduvă, de regele şi regina Danemarcei, principele moştenitor, şi princesa de Wales.

*

Pressa europénă se ocupă mult cu toastele pronunţate de împĕraţii Nicolae II, Francisc Iosif şi Wilhelm. S'a remarcat deja la Viena, că rĕspunsul Ţarului la toastul împĕratului Austriei a fost fórte rece în comparaţiă cu frazele călduróse pronunţate de Suveranul Austro-Ungariei. Pe când împĕratul Francisc Iosif scotea la iveală amiciţia ce légă pe cei doi Suveranĭ şi găsea în visita Ţarului o garanţie a acestui prieteşug, Nicolae II a evitat, în rĕspunsul sĕu, cuvêntul „amiciţie" şi s'a mărginit la o simplă mulţumire pentru buna primire ce i-s'a făcut. La banchetul din Breslau, s'a repetat acelaşĭ lucru. Pe când împĕratul Germaniei a vorbit cu entusiasm de mulţumirea ce'i produce visita Ţarului şi a făcut aluzie la faptul că Friedrich Wilhelm III şi Alexandru I au luptat împreună contra lui Napoleon I, Ţarul Nicolae II a rĕspuns rece, mulţumind pentru buna primire.

Deosebirea între tonul toasturilor e remarcată şi e viu comentată.

„*Neue Freie Presse*" spune, că faptul, că la Breslau s'a repetat casul din Viena, dovedesce in de ajuns intenţia şi planul hotărît al Ţarului. La Petersburg nu s'a putut evita, din punctul de vedere monarchic, necesitatea ca Ţarul sĕ visiteze întâi curţile din Viena şi Berlin; dér s'a purtat grija, ca aceste visite sĕ nu arunce nicĭ o umbră asupra celei din Paris. Altfel nu se póte esplica faptul, că până şi din toasturile Ţarului s'a gonit orĭ-ce frasă, orĭ-ce cuvênt, care ar fi putut provoca credinţa în îmbunătăţirea relaţiunilor Rusiei cu Austria şi Germania.

Conferenţa interparlamentară în Budapesta.

Se sciă, că anul trecut se hotărîse la conferenţa interparlamentară din Bruxella, ca în ĕst an conferenţa sĕ se ţină la Budapesta. Pressa maghiară a şi început a scrie articole din incidentul acesta, accentuând mai ales, că Românii vor rĕmâné departe dela întrunire.

Étă pe scurt ce scrie „*Egyetértés*" de ierĭ la loc de frunte în acéstă cestiune:

In curênd se va întruni în Budapesta a 7-a conferenţă interparlamentară. Corporaţiunea cea mai însemnată din lume îşĭ va ţine consultările în capitala Ungariei, şi mulţĭ dintre membri conferenţei vor lua parte la serbarea deschiderei Porţilor de fier, de care eveniment sunt legate interese europene fórte însemnate.

La conferenţa interparlamentară vor fi representate tóte parlamentele din Europa. *Numai România va sta departe.* Nicĭ-odată Ungaria n'a avut în unul şi acelaşĭ timp atâţĭ óspeţĭ iluştri. Nicĭ-odată nu s'a deschis poporului maghiar o ocasiune mai

---

Lucrurĭ neplăcute sunt musica şi posta. „Banda" cântă aprópe numai csardaşurĭ. E minune, décă audĭ şi ceva românesce. Trenurile circulă de trei orĭ în sus, de trei orĭ în jos pe lângă K., cu tóte acestea scrisorile le capeţĭ numai odată pe ḑi, la 2 óre, ér ce vrei sĕ espedezĭ, trebue sĕ se predea la postă înainte de órele 12. Manipulantul postal n'a prea cercetat şcóla de complesanţă.

Băile sunt slab cercetate din lipsă de reclamă. De regulă le cercetéză cam 700 óspeţĭ, în ĕst an au fost 250, póte din causa mileniului.

Diferite. Intr'o după améḑĭ am făcut o escursiune la Horgasz, cale de 3/4 óre cu trăsura. Isvorul acesta este aşeḑat la pólele muntelui. Eram trei trăsurĭ încărcate. Consoţii mei mĕ invidiau, că eu am fost învitat în trăsura unui domn X., care venise cu familia. Aşa, îşĭ ḑiceau ei, noi plătim trăsura cu 1.50 fl. şi d-lui (eu) gratuit. X. are o avere de vre-o 100 mii fl., dér e de o sgârceniă proverbială şi, din partea asta, prea bine cunoscut în societate. Societatea dusese cu sine de a le mâncării şi vin destul. Apa am luat'o din birtul ce este lângă isvor. D-l X. îşĭ adusese singur de mâncare. Sub cerul liber, la marginea pădurii, pe érbă, am tras un chef sdravĕn. D-l X. cu soţia încă vor fi bĕut câte 2 pahare din vinul nostru. Bine, bine dispuşĭ, ne coborîrăm devale, unde făcurăm socotéla ţechului. Un bĕtrân (botezat mai mult pentru-că scia multe, decât pentru barba albă) încăruntit în rele, uns cu tóte unsorile, fù ales cassier. El îndată îşĭ numĕrà muşterii! „Plătim *pe cap*", ḑise el, fiă-care atâta. Toţĭ priveau acum spre X. Cum? Cum? întrebà X., gândea că nu e cu cale sĕ plătéscă şi soţia dênsului. Plătim *pe cap*, reflectà bĕtrânul... unul... doi... d-ta ai douĕ capete. A plătit şi a tăcut. Ceialalţĭ rîdeau înfundaţĭ.

Séra oprindu-mĕ cu birja la pórta cortelului d-lui X., care mĕ învitase fórte amabil sĕ merg cu dênsul, îmĭ ḑise: trăsura nóstră costă 2 fl. — Prea scumpă, nene, 'i-am rĕspuns — cât am dér sĕ plătesc? (Bĕtrânul ar fi ḑis: *pe cap* vine 50 cr.) Necăpĕtând rĕspuns am pus 70 cr. pe masă, şi le-am poftit nópte bună, mĕ temeam sĕ nu mĕ mai poftéscă la ceva.

Ceialalţĭ ne întrunirăm la Ugron bacsi la un vin escelent, cum nu-l găsescĭ nicĭ la Eremia în Braşov. Cine vine mai târḑiu aicĭ? D-l X. cu familia. Voia sĕ-şĭ ia rĕmas bun dela unul dintre noi, care venise anume ca sĕ-şĭ petrécă cu noi. Se petrecură câţĭ-va litri până venise X. Mai cerurăm şi după acea, X. încă gustà douĕ păhară. Dela o vreme face semne, că vrea sĕ mérgă, acuma bĕtrânul de-odată strigă pe Ugron bacsi, socotéla, sĕ plătim! Ugron scia litri pe de rost: face atâta. Câţĭ suntem? întrebà bĕtrânul... unu, doi.... *pe cap* vine atâta. X. privesce în giur. Éră trebuia sĕ plătéscă şi pentru soţiă, pe când credea că nicĭ el n'o sĕ plătéscă. N'a avut ce face, a plătit şi şi-a luat nópte bună. După plecarea lui nu voiau sĕ mai încete hohotele şi petrecerea se continuà.

A doua ḑi, fiind la cafea cu toţii, fotograful aduce douĕ tablourĭ, unul în care se afla X. cu dóuĕ familii, dintre carĭ pe una o cunosceam, pe cealaltă nu. Cine e familia asta d-le X.? (Era un secui ţĕran de acolo, cu nevastă-sa). — N'o cunoscĭ? şi zimbind, puse degetul arătător pe frunte şi continuà: E gazda mea... am pus'o, ca sĕ plătim mai puţin. L'am lăudat pentru aşa isteţime.

A doua escursiune frumósă am făcut'o în pădurea de brad a lui Becsek, 30 minute din piaţă, în marginea satului. Totul a fost aranjat de bĕtrânul în deplină cunoscinţă de causă. Un muschiu escelent la frigare, o tocană, care fierbea în sĕul ei, şi vinul lui Ugron ne-au transpus într'o disposiţiă de tot veselă. De aicĭ, cu luminările aprinse, pentru-că înoptase deja, ne-am re'ntors éră la isvorul vinului.

Escursiune minunată se póte face la Gyulafalva, pe vêrful munţilor până la graniţa României. La acésta îţĭ trebue o ḑi întrégă! Călĕtoria o facĭ pe drumul de fer, construit de firma Horn, pentru esploatarea pădurilor. Regret că n'am făcut escursiunea acésta. Cei ce au făcut'o, spun că merită sĕ te ducĭ anume numai pentru ea.

Emanciparea femeilor a ajuns departe în Covasna.

In Dumineca primă m'am dus la biserica românéscă cu un coleg al meu. El a cântat în strană şi, cu glasu-i melodios a stîrnit multă complăcere în ascultătorĭ. Eu, neavênd darul lui Tyrteu, cu ce sĕ mĕ disting? Am luat cazania şi am cetit predica cu bogaţii şi sĕracii, acuşĭ îi băgam, acuşĭ îi scoteam din raiŭ, în cele din urmă n'am lăsat nicĭ pe unul afară. Nu cetisem cazania de vre-o 36 anĭ. Trebue c'am cetit'o bine, pentru-că după slujbă, era p'aci sĕ mĕ angajeze de cantor.

A doua Duminecă întârḑiasem niţel. Dér, nu se simţia lipsa nóstră. Lângă strană

minunată şi mai bine venită de a-şi valorisa interesele sale proprii, şi de a-şi câştiga simpatia şi stima (!!) Europei.

Până acuma am lucrat puţin în direcţiunea, ca Europa sĕ ne cunóscă. Duşmanii noştri ne-au *defăimat (!)* fără cruţare. Membrii conferenţei au concepte confuse despre patria nóstră, despre statul nostru; mai confuse despre cultura nóstră naţională; şi cele mai confuse despre *raporturile, între carĭ trăesc naţionalităţile din Ungaria.* Necontenit aud aumai aceea, că în ţéra acésta un popor tiran şi barbar asiatic prin supremaţia sa câştigetă pe nedrept ţine într'un jug nesuportabil naţionalităţile asuprite.

Acum conferenţa interparlamentară ne dă ocasiunea cea mai bună de-a oferi savanţilor politicianĭ europenĭ o icónă adevĕrată despre statul ungar şi despre naţiunea maghiară. Sĕ le arătăm, că aci trăesce o naţiune puternică, constituţională, gelósă de drepturile sale istorice, iubitóre de libertate şi pĕtrunsă de tendinţe liberale; trăesce în statul sĕu propriu, care, ce e drept nu are independenţa, la care e chiămată şi pentru care e destul de tare, dér în conceptul căruia esistă nisuinţa spre independenţă, simţĕmêntul şi încrederea necesară spre acest scop.

Diarul *„Kolozsvár“* face privitor la conferenţa următórele observărĭ:

Intr'adevĕr *Românii* vor străluci prin absenţa. Comitetul central din Berna a primit dela grupul român încunoscinţarea, că membrii sĕi sub nicĭ o condiţiune nu vor lua parte la conferenţa din Budapesta. Comitetul din Berna a făcut paşĭ, pe cale confidenţială, ca comitetul român sĕ-şi schimbe hotărîrea, dér înzadar, căcĭ atât senatul român cât şi camera au declarat, că *nu vor lua parte la conferenţa maghiară (??).*

Rĕcéla Ţarului.

Bate la ochĭ, şi tóte gazetele chiar şi cele nemţescĭ o spun pe faţă, că la visita sa în Germania, atât la Breslau, cât şi în oraşul de port Kiel, Ţarul Nicolae II s'a purtat cu multă reservă şi rĕcélă, pe când împĕratul Wilhelm şi cu şefii oştirii şi a marinei sale l'au primit cu multă căldură şi i-au făcut onorurile cele mai alese.

Mai ales în Kiel s'a observat purtarea reservată a Ţarului faţă cu cinstea şi distincţiunile, ce i-se făcuse din partea Germanilor. *„Vossische Ztg.“* spune: Infăţişarea neaşteptată în portul dela Kiel a flotei de manevrare în Marea Nordică a fost o deosebită distincţiune, ce împĕratul german vru sĕ o facă Ţarului, care pórtă titlul de admiral al marinei germane. Impĕratul Nicolae în tot timpul petrecerei sale în Kiel n'a purtat uniformă de marină germană, ci uniforma marinei rusescĭ. Când a plecat sĕ visiteze o corabie panţerată germană, nu a arborat pavilionul sĕu. Mai departe Ţarul însuşĭ a cerut, ca corăbiile germane sĕ nu facă salutul îndatinat, numai când corabia „Polarstern“, pe care se afla Ţarul, s'a apropiat de corăbiile germane, aceste au arborat stindardul imperial rusesc. Cât timp Ţarul a petrecut în Kiel nu l'a vĕdut nimenĭ, el a stat numai în castelul dela Kiel şi de aci a mers deadreptul pe Mare.

Aceaşĭ rĕceală s'a observat din partea Ţarului în decursul petrecerii sale în Breslau. Impĕratul Wilhelm ia ţinut un toast înflăcărat, la care Nicolae II a rĕspuns scurt şi reservat. Aşa s'a întêmplat, de altmintrelea şi la curtea din Viena. Se dice, că Ţarul anume a voit sĕ arate prin asta, că visita lui în Austria şi Germania nu are însĕmnătate politică, ci este numai o simplă visită de curtenire.

„Saşii şi Românii“.

„Deutsches Volksblatt“, gazeta antisemiţilor din Viena, publică un articol mai lung cu privire la Saşĭ şi Românĭ, îndemnată fiind prin acésta de un şir de articolĭ, ce au fost publicaţĭ de „Kronstädter Ztg.“ din Braşov şi în carĭ se face asemĕnare între luptele politice ale Saşilor şi Românilor.

Gazeta vieneză sus numită începe aşa: In ce privesce cestiunea naţionalităţilor din Ungaria ea nicĭ peste lunile de vară nu a odihnit, pentru-că Jidano-Maghiarii îngrijesc necurmat prin nouĕ încălcărĭ, ca plângerile atât de îndreptăţite ale popórelor nemaghiare se nu amuţéscă, ci sĕ se audă tot mai tare şi aicĭ peste graniţă, deşteptând de-o potrivă simpatiă pentru cei asupriţĭ şi mâhnire contra asupritorilor. Starea nemaghiarilor din Ungaria câştigă acum interes mai înalt şi prin aceea, că peste puţine lunĭ se vor face alegerile dietale în Ungaria.

Până acuma naţionalităţilor nu le-a succes de-a câştiga o influinţă în legislaţia Ungariei. Ele au fost, sistematic eschise dela tóte drepturile, şi numai Saşii au fost representaţĭ în dietă, pentru-că conducĕtorii lor de atuncĭ au aflat de bine a încheia cu Maghiarii o pace putredă şi chiar desonorătóre. De atuncĭ, ce e drept, s'a deşteptat şi între Saşĭ puternic ideia, că deputaţii Saşĭ nu-şĭ împlinesc datoria faţă cu poporul lor décă stau la tróca guvernului unguresc şi décă sprijinesc un ministeriu după altul în violentarea naţionalităţilor în loc de-a păşi energic contra lor. Tóte celelalte popóre nemaghiare s'au unit sub conducerea Românilor, carĭ luptau în primele şire, s'au unit demult pentru a sĕ lupta şi apĕra contra atacurilor, aci pe faţă, aci ascunse asupra limbei şi naţionalităţii lor. Numai Saşii, adecă majoritatea lor şi representanţii lor aleşĭ, au observat o purtare oportunistă, ce nu o putem destul condamna, şi până în timpul din urmă părĕu, că nu voesc sĕ o părăséscă. Faţă cu alegerile dietale poporul săsesc va trebui sĕ ajungă la hotărîre. Acéstă hotărîre, décă Saşii nu vor sĕ se părăséscă pe sine înşişĭ şi sĕ ajungă despreţuiţĭ de connaţionalii lor, nu póte sĕ fiă decât numai în înţelesul ca Saşii sĕ se alăture necondiţionat la celelalte popóre nemaghiare ale Ungariei, carĭ luptă pentru naţionalitatea lor.

După acésta vorbesce despre articulii publicaţĭ în *„Kronstädter Ztg.“* sub titlul: „Luptele politice ale Saşilor şi Românilor“, în care se face o asemĕnare între purtarea Saşilor şi a Românilor şi se arată, că Românii au luptat mai stăruitor cu mai mare curaj şi demnitate, decât Saşii, şi că acum e timpul ca şi la Saşĭ sĕ isbutéscă aceia, carĭ cer o luptă vrednică şi pe faţă în apĕrarea limbei şi a naţionalităţii Saşilor în unire cu Românii şi Slavii din Transilvania şi ţéra ungurésca.

Prima societate de meseriaşi românĭ în Bucovina.

Prima societate de meseriaşĭ românĭ în Bucovina este societatea de curênd înfiinţată *„Frăţia“* a meseriaşilor românĭ din suburbiul Clocucica din Cernăuţĭ. Ea s'a înfiinţat la stăruinţa d-lui profesor universitar *Dr. I. G. Sbiera* din Cernăuţĭ, care — după cum dice „Gazeta Bucovinei“ — numai cu multă stăruinţă, prin multe şi marĭ piedecĭ şi greutăţĭ trecênd, a putut în fine sĕ isbutéscă a mijloci dela guvern întărirea statutelor şi concesiunea pentru îndestrarea societăţiĭ cu un steag propriu al ei, ce s'a sfinţit Dumineca trecută, în 6 Septemvre n.

Sfinţirea steagului s'a făcut cu mare ceremoniă. Biserica S-tei Paraschive încă dela început era îndesuită de public, — cărturarĭ, meseriaşĭ şi popor. Liturgia a fost oficiată de trei preoţĭ, ér cântările le-a esecutat corul pedagogilor. După liturgiă a urmat actul sfinţirei stégului, despre care „Gaz. Buc.“ scrie următórele:

Sfinţirea steagului s'a sĕvêrşit prin Cuvioşia Sa părintele protopresbiter Art. *Berariu,* asistat de d-l Orest *Popescu* şi de sus numiţii preoţĭ liturgisitorĭ. După sfinţirea stégului, părintele protopop Berariu a rostit o acomadată cuvêntare ocasională, în care a arătat vechimea meseriilor, cinstea şi valórea lor, importanţa lor pentru omenime, şi a accentuat bunele moravurĭ, munca seriósă, sirguinţa şi trezvia, ca pe acei factorĭ, de carĭ meseriaşii trebue sĕ fiă călăuziţĭ în viéţa lor pentru prosperarea feluritelor meserii.

Conduşĭ de aceştĭ factorĭ — dise părintele vorbitor — nicĭ-odată nicĭ ciocanul nicĭ sula şi nicĭ barda nu va luneca din mânile D-vóstre. Actul, ce adĭ l'am sĕvîrşit este primul în ţéra nóstră, ér stégul, ce acum l'am sfinţit, este pentru D-vóstrĕ acel simbol, care vĕ va aduna pe toţĭ în giurul lui şi vĕ va întări şi însufleţi în cinstita muncă de meseriaşĭ.

„Dée Dumnedeu, ca acest nou început făcut de D-vóstrĕ, imitat sĕ fiă şi de ceilalţĭ meseriaşĭ ai noştri din ţéră, căcĭ D-vóstrĕ, meseriaşii, formaţĭ închietura neamului nostru, adecă strînsa legătură între poporul plugar şi între aşa numita inteligenţă séu lumea învĕţată“.

Accentuând apoi, că numai aceste trei clase sociale deplin desvoltate, întărite şi bine închiegate pot sĕ asigure viitorul moral şi material, viitorul fericit al unui popor, doresce prosperitate societăţii meseriaşilor şi-i îndeamnă sĕ ţină cu sfinţeniă la steagul, în giurul căruia s'au grupat.

In fine d-l profesor universitar Dr. I. G. Sbiera, prin rostirea câtorva cuvinte ocasionale bine simţite, predă frumosul steag presidentului societăţii, d-lui Ioan *Marcu,* şi cu acestea ceremonia din biserică s'a încheiat, ér steagul a fost dus de membrii la locuinţa d-lui profesor Sbiera.

Duminecă după amédĭ steagul, însoţit de un frumos numĕr de inteligenţă şi de membrii societăţii a fost dus la Clocucica, unde în onórea dilei şi a rarului moment sĕrbătoresc, la casa d-lui Petru Hluşcu, s'a arangeat o petrecere cu joc şi o animată convenire socială a inteligenţei împreună cu membrii societăţii meseriaşilor noştri şi cu un considerabil numĕr de popor. Steagul, condus de toţĭ cei de faţă şi în sunetul musicei, a fost readus apoi la locuinţa d-lui Dr. I. G. Sbiera, unde se va păstra şi unde se ţin de altmintrelea tóte şedinţele societăţii, căreia ii dorim şi noi viéţă fără sfîrşit şi cea mai deplină prosperitate!

şedea o ţĕrană cam de 26 anĭ şi cu voce simpatică cânta tóte rĕspunsurile, în locul cântăreţului. Astă surprindere plăcută ne-a pus în respect.

Emancipaţia femeilor merge mai departe.

Postmaisteriţa încă este femeiă, dér şi un măcelar a cedat locul soţiei sale. S'o fi vĕdut voinică şi cu cótele góle, tăia carnea mai avam ca un măcelar.

Décă vii vre-odată pe aicĭ, te stătuesc sĕ nu te pună pĕcatele sĕ cumperĭ păstrăvĭ dela prietinĭ. Eu rugasem un prietin cunoscut, că, décă găsesce la cineva puţin păstrăv, sĕ facă bine sĕ-l iee pentru mine şi pentru alt coleg de smólă. A doua di ne şi aduce un şteand cu 8 Kile à *2 fl.* Era prea scump, dér era cumpĕrat „la dorinţa nóstră“. Deosebit am mai trebuit sĕ plătim pentru afumat. Mai târdiu am aflat, că „prietinul“ ne-a cerut cu 60 cr. de chilo mai mult, decât a plătit el. Scumpă brânză!

După ce am terminat cura, am luat un bilet cu 22 cr. şi am plecat la Kézdivásárhely. Aci se sfĕrşesce calea ferată. Oraşul e situat pe şes, dér de tot curios. Aprópe fiă-care casă îşĭ are strada ei. La început a fost numai loc de têrg. De aci şi numele. Astădĭ încă este vestit pentru têrgurile de vite şi bucate. Casele sunt clădite una într'alta, fără curte, de-alungul, cum au fost făşiile înguste de pămênt. Pe o făşiiă sunt case, altă făşiiă servesce de stradă, tot aşa cât ţine oraşul.

Vin ca aci, poreclit „oláh bor“, de origine din România, éră nu mai beai. Plevna şi cârciuma românéscă sunt bine cercetate pentru vinurĭ.

In K. mĕ aştepta un fost coleg de şcólă şi într'o óră şi 1/4 ajunsei la casa lui ospitală, în Breţc, unde am petrecut dóuĕ nopţĭ plăcute. M'am bucurat de sporul Românilor de aicĭ. Preotul bĕtrân, încă tot ca un stejar, a avut 16 copii, fiiul sĕu asemenea preot, până acum, 10, ér protopopul, ca mai tinĕr, 9. Aicĭ mi-am amintit, că nicĭ Braşovenii nu stăm mai rĕu în privinţa asta. Un preot dela noi, a avut 14 copii, dintre carĭ, 9 fete, al doilea ca sĕ-l balanseze, are până acum 8, dér tot feciorĭ!

Din B. în 6 óre poţĭ face partia cea mai frumósă până la Slănic în Moldova.

Te sfătuesc, ca pe fiă-care an sĕ te scaldĭ cel puţin trei sĕptĕmânĭ în Pokolşar şi te asigur că şi tu ajungĭ 90 anĭ, ca tata Almăşanu, care încă se scălda aicĭ, an de an.

Moşul.

Poesii poporale.

Audĭ lele cucul cântă
Eşĭ afară şi-l ascultă
De ţi-a cânta cucul bine,
Trage nădejde de mine,
De ţi-a cânta cucul rĕu
Nu mai trage dorul meu!

Astă véră pe săpat
Şepte fete au degerat,
Da io ştiu un meşteşiug
Tótă véra nu mi frig
Cu cisme şi cu cojoc
Pe vătruţă lângă foc.

Ardĕ-te focu urît
Rea bólă eştĭ pe pămênt,
Că nimica nu te dóre
Fără te uşcĭ pe picióre.

Ardĕ-te focul om drag
De mână mĕ ducĭ la iad
— Ba io nu te duc de mână
Că tu vii de voiă bună.

Din Reteag.

Aséră pe vremea cinii
M'amuţa mândra cu cânii
M'amuţa şi nice prea
Că ştia că vin la ea!

Din Rodna.

Cine nu scie ce-i urîtu
Póte săruta pămêntu,
Dér eu cum l'oiŭ săruţa
Că mi-e neagră inima!

De pe Someş.

Bădişor depărtişor
Nu-mĭ trimitea-atâta dor
Şi pe lună şi pe nor
Şi pe gura tuturor;
Trimite-mĭ mai puţinel
Şi vin' tu bade'o cu el;
Vină, badeo, când gândesc
N'aştepta sĕ te doresc,
Că sunt fată tinerea
Şi doru-i sarcină grea!

Din Bănat.

Bade, cât trăescĭ pe lume
Nu-ţĭ striga mândra pe nume,
Strigă-o flóre de cépă
Nime sĕ nu te priceapă,
Strigă-o flóre de vie
Ca nime sĕ nu te ştie.

Din Bârgău.

Bădiţă cu pĕr galbin
Unde te vĕd mĕ leagân
Ca frunduţa de paltin;
Ţucu-ţĭ bade ochii tĕi
Bine sémănă cu-ai mĕi'

SCIRILE ḌILEI.

— 31 August.

La visita monarchului nostru în România. Ministerul de rĕsboiŭ român a luat până acum următórele disposiţii pentru aşeḍarea trupelor, carĭ vor face pe la gărĭ onorurile cu ocasia trecerei M. S. Impĕratul Francisc Iosif: Divisa I va fi aşeḍată pe un platou lângă gara Craiova, în linie de bătaie; divisa a II la Craiova. La Ploescĭ va fi aranjată lângă gară divisa a V, tot de infanteriă. Aşa cum sunt aranjate trupele, M. S. Impĕratul le va vedea din vagon şi va trece prin faţa lor. Corpul al doilea de armată va defila pe marele platou dela Cotrocenĭ, nivelat din nou pentru acest scop. Pe lângă trupele de infanterie, acest scop va avea şi o brigadă de roşiorĭ formată de regimentul al 4-lea care va veni dela Câmpina şi va fi condus de A. S. R. principele Ferdinand, şi din două regimente tot de roşiorĭ, carĭ vor fi aduse dela Tecuciŭ.

—o—

Invĕţatul german Weigand, din Lipsca care cu atâta plăcere se ocupă cu studiarea limbei române, după ce a umblat printre Românĭ în mai multe părţĭ ale Ardealului, a sosit la Blaşiu, unde, după cum spune „Unirea", în tot decursul petrecerei sale a fost óspele Escelenţei Sale Metropolitului *Mihalyi*. D-l Weigand a făcut preâmblărĭ prin comunele din apropiare Sâncel şi Spinĭ, voind sĕ-şĭ facă însĕmnărĭ despre modul, cum vorbesce poporul român din acele părţĭ. In Spinĭ 'i s'a întâmplat, că întâlnind pe-o ţĕrancă română, care torcea cu furca la brêu, a rugat'o sĕ-i spună cuvintele uneĭ cântărĭ de-ale lor. Ţĕranca, credênd că are de-a face cu vre-un duşman al neamului nostru, a rĕspuns: „*Nu-ţi spun, Dómne feresce, că mĕ bagă Ungurii în temniţă*". Abia după ce s'a întrepus preotul şi învĕţătorul de-acolo, femeea s'a înduplecat a împlini dorinţa d-lui Weigand. Intâmplarea acésta a fost tocmai bine-venită pentru a-i da învĕţatului german cu o probă mai mult de terorismul ne mai pomenit, sub care se află poporul nostru. — Dela Blaşiu d-l Weigand a plecat la *Sibiiu*, unde a făcut visite Escelenţei Sale Metropolitului Miron *Romanul* şi mai multor fruntaşĭ d-acolo, cercetând tot-odată internatul de fete al Asociaţiunei etc. De aci a mers la *Rĕşinarĭ*, *Poplacu* şi în urmă la *Sĕlişte*. Pretindenea d-sa a făcut cunoscinţă şi a visitat pe fruntaşiĭ românĭ din comune, carĭ se'nţelege l'au primit fórte călduros. Mai cu sémă la Sĕlişte 'i s'a făcut o primire de tót frumósă din partea fruntaşilor sĕlişteni, carĭ i-au eşit spre întimpinare în capĕtul Sĕliştei, bine-ventat fiind printr'o vorbire din partea acestora, la care d-l Weigand a mulţămit românesce, ḍicênd, că acéstă căldurósă primire faţă de d-sa nu póte isvorî decât din iubirea, ce Românii o au pentru limba lor maternă. Séra s'a arangiat o cină comună în onórea d-lui Weigand, la care au luat parte ca la 100 persóne. Dela Sĕlişte a plecat spre Rod, Poiana şi Sebeşul săsesc.

—o—

Şcólele române din Braşov. In şedinţa de Joi a delegaţiunilor scolare, la propunerea Eforei s'a ales cu unanimitate de profesor ordinar la gimnasiul rom. ort. din Braşov Dr. Valeriu *Branisce*, şi s'au luat la cunoscinţă angajările de profesorĭ suplenţĭ ale d-lor I. Baptist *Boiu*, Pompiliu *Dan*, Iordan *Popovicĭ*, Tim. *Popovicĭ* (pentru musică), Aurel *Ciortea*, P. *Roşca* (pentru gimnastică) şi de suplinitor pentru francesă a d-lui *I. Pricu*. — In şedinţa de Vinerĭ a Eforiei s'a mai angajat d-l Ioan *Priscu* de învĕţător suplent la şcóla normală paralelă.

—o—

Jokai şi Liga română. Ḍilele trecute şi-au ţinut „Kulturegylet"-urile maghiare congrusul lor în Budapesta. Cunoscutul scriitor maghiar Mauriţiu *Jokai* scrie din incidentul acesta în „*Pesti Hirlap*" următórele: „Cu mare plăcere am cetit tóte acele vorbirĭ strĕlucite, carĭ s'au ţinut la congresul „Kulturegylet"-urilor maghiare. Imĭ pare rĕu, că din causă de morb n'am putut lua parte la sĕrbare, dér lăsaţi-mĕ, ca în scopul promovărei acestei marĭ cestiunĭ naţionale, se fac o propunere practică. *Şi vecinii noştri românĭ au o Ligă* înfiinţată pentru scopurĭ culturale, al cărei preşedinte e senatorul Urechiă. Domnii aceia ţin fórte puţine vorbirĭ, măcar că limba română este una din idiomele cele mai acomodate pentru declamare; ci fac aceea, că adună în jurul lor 100,000 patrioţĭ românĭ, carĭ plătesc de cap câte un leu pe lună în cassa reuniunei. Astfel Liga culturală română are un venit anual de 1,200.000 francĭ, pe carĭ îĭ póte întrebuinţa spre scopurile sale. (O simţim!) Eu sunt de părere, că noi am făcut destul pentru de-a dovedi, cât de bogată e limba nóstră în terminĭ frumoşĭ, şi acuma sĕ ne băgăm mâna în pungă" După acestea Jokai propune, ca fiă-care bărbat şi femeiă în fiă-care an la ḍiua sa onomastică sĕ gătéscă cu o friptură mai puţin pentru óspeţĭ, şi sĕ ofere câte 12 coróne „Kulturegylet"-ului.

—o—

D-l Benjamin Duryea Woodward, distinsul profesor de limbile romanice dela universitatea Columbia din New-York, a sosit Marţĭ în capitala Statelor-Unite. D-l Woodward, care a dus cu dênsul cele mai frumóse impresiunĭ din România, a plecat Joia trecută din Cherbourg pe vaporul „Principele Bismarck" şi a sosit Marţĭ séra la New-York. Profesorul american într'o telegramă, pe care o trimite redacţiunei ḍiarului „Timpul" adreséză Românieĭ salutările sale cele mai călduróse.

Devastările în comitatul Cojocna, pricinuite în luna lui August prin grindină şi tempestăţĭ, după raportul vice-şpanului dela Clujiu au atins aprópe a treia parte din teritoriul comitatului, causând locuitorilor pagube necalculabile. Mai ales însĕ comunele *Lumperd*, *Sântmihaiul de Câmpiă*, *Şoimuş* şi *Bercheş* au fost aprópe total nimicite de tempestăţĭ şi grindină. A mai urmat după acestea şi un foc mare în comuna Giurfalĕu, care în ḍiua de 23 August a prefăcut în cenuşă casele şi tóte clădirile economice cu bucate cu tot a 20 de economĭ. S'au făcut paşĭ pentru ajutorarea păgubiţilor, dér fiind-că grindina şi tempestăţile au bântuit aprópe în tótă ţéra, fórte la puţin ajutor se póte spera.

—o—

Recolta în România. După raportul ministrului român de agricultură, recolta grânelor din acest an în România a fost una dintre cele mai bune. Totalul producţiunei se socotesce cu 46,167.450 hectolitre dintre carĭ 25,088.700 hectolitre grâu curat. Cucuruzul de-asemenea e fórte frumos.

—o—

D-l profesor Gr. G. Tocilescu s'a întors din străinătate în Bucurescĭ. D-sa a participat la congresul archeologic din Canterbury şi a făcut o comunicaţie şi în sînul Academiei din Paris. Tocilescu a plecat alaltăerĭ la T.-Severin spre a reîncepe săpăturile archeologice cât-va timp întrerupte. Asupra resultatului campaniei întregĭ care va dura până la 15 Octomvre, d-l Tocilescu va publica în curênd o lucrare amĕnunţită.

—o—

Nenorocire. Sĕptĕmâna acésta cĕruţaşul N. Jugănar din Curmătura Braşovului, trecênd cu carul încărcat cu nisip prin Braşovul-vechiu se abătuse pe la o cârciumă, de unde eşind — a început sĕ mâne carul fără băgare de sémă — a călcat un copil cam de $2\frac{1}{2}$ anĭ, care a şi murit. Cadavrul copilului a fost transportat la spitalul civil, ér Jugănar a fost arestat.

—o—

Ciclon la Paris. Alaltăerĭ la óra două după amiéḍĭ s'a abătut asupra centrului Parisului un ciclon de o violenţă nemai auḍită. Stricăciunile sunt enorme. Au fost smulşĭ mai multĭ copacĭ; mai multe persóne au fost ucise, sunt numeroşĭ rĕniţĭ. Au fost scăpate vr'o ḍece persóne asvêrlite în Sena. In momentul uraganului, barometrul s'a scoborît cu 15 milimetri, apoi s'a suit cu 5 jum. — Despre acest ciclon (furtună, care vine cu vêrtejurĭ) se mai telegrafézá din Paris următórele amĕnunte: Lângă un pod a fost rĕsturnat de vijelia un omnibus de cele marĭ, o damă, ce se afla într'ênsul a fost greu rănită. Pe strada „Harlay" a fost rĕsturnată o trăsură, vizitiul căḍû aşa de rĕu, încât îndată muri. Pe piaţa „St. Sulpice" un vizitiu de omnibus a fost aruncat cât colo şi şĭ-a frânt braţul, asemenea i-s'au întâmplat şi câtor-va birjarĭ. Până spre séră numĕrul celor greu rĕniţĭ, transportaţĭ în otelul „Dieu" s'a urcat la 30. Numĕrul morţilor e mult mai mic. In fine e de însemnat, că 10 persóne au fost asvârlite de vênt în rîul Sena, dér tóte au fost scăpate, asemenea vre-o 40 de pomĭ uriaşĭ după-ce au fost desrădăcinaţĭ au fost rostogolițĭ în Sena.

—o—

Cununiă D-l *Vasile R. Stănciuc* din Breţcu şi d-ra *Stanica I. Taraş* din Săcele se vor cununa Dumineca în 15 (27) Sept. c. în biserica SS. Archangelĭ din Satulung. — Dorim fericire tinerei părechĭ!

—o—

Musica orăşenéscă va da mâne, Dumineca în 13 c., un concert în grădina otelului „La pomul verde". Intre altele va cânta şi Uvertura la opera „*Fata reseşului*" de E. Caudella. Inceputul la $7\frac{1}{2}$ ó. séra. Intrarea 30 cr. de persónă.

—o—

La vila Kertsch, după cum ni-se spune, se pot închiria de-acum înainte pentru sesonul de iérnă odăi cu preţurĭ fórte reduse, dela 10—20 fl., după mărimea odăilor, carĭ tóte sunt mobilate bine şi sunt fórte sănĕtóse, avênd şi posiţia cea mai fnumósă.

—o—

Cuartir pentru studenţĭ. Intr'o bună familiă română din apropiarea şcólelor nóstre din loc pot fi primiţĭ în cost şi cuartir 2—3 studenţĭ mai micĭ de 14 anĭ. Cuartir fórte sănĕtos şi spaţios. Supraveghiare strictă. Pentru informaţiunĭ a se adresa la administraţia fóiei nóstre.

—o—

Avis publicului. D-na Laura Windhopp, învĕţătorésă diplomată, face cunoscut, că, începênd din 1 Octomvre n. c. va da instrucţiă din limba germană, francesă şi italiană, precum şi de pian atât pentru începĕtorĭ cât şi pentru inaintaţĭ, după metoda conservatorului din Viena. Date detailate a se afla la casa Stănescu, str. castelului (Burggasse) Nr. 48.

NECROLOG. Elisabeta S. P. Popp născ. Russu ca soţie, Elena şi Virgil ca fiĭ, în numele propriu şi a tuturor rudeniilor, cu inima înfrântă de durere, anunţă încetarea din viaţă a mult iubitului soţ şi tată: **Dr. med. Ştefan P. Popp** protomedic comitatens, decorat cu ordul „Francisc Iosif cu corónă" membru al Asociaţiunei transilvane etc., care în al 61 an al etăţii şi 32 an al fericitei căsătoriĭ, după lungĭ şi grele suferinţe, astăḍĭ la 7 óre séra şi-a dat nobilul sĕu suflet în mânile creatorului

Rĕmăşiţele pămĕntescĭ ale scumpului defunct se vor aşeḍa spre eternă odihnă

— Da cum foc n'or sămâna
Că mi casa lâng'a ta
Şi grădina tot una!
Din Reteag.

Bădiul meu de astă véră
Vré sĕ-l iubesc acum éră
Dér io i-am spus rupt ales
Că nu pot sĕ-l mai iubesc,
C'am o maică simţitóre
Cu ochĭ de priveghitóre
Şi-o uşă scârţâitóre
Şi-o căţea lătrătóre.
Mândră, mândruleana mea,
Tu sĕ-i facĭ pat de hodină
La căţea sĕ-i dai de cină
Sĕ vii la mine 'n grădină,
Că grădina-i cu trifoiŭ
Şi trifoiu-i pentru oi
Şi grădina-i pentru noi.
din Tătârlaua.

Badiul meu de astă véră
Mĕ rógă sĕ-l iubesc éră
Déră i-o n'am nebunit
Sĕ, iubesc ce-am părăsit
Déră io n'am căpiat
Sĕ iubesc ce-am lăpădat!
din Rodna.

Bate-mĕ, Dómne, sĕ mor
Intr'o grădină cu florĭ
Cu mândra de sub suorĭ;
Bate-mĕ, Dómne, sĕ zac,
Intr'o grădină cu mac
Cu mândra de după cap.
de pe Someş.

Bine-i stă mândrii gătată
Tótă cu haine din şatră,
Dér mai bine i-ar şedea
Dĕcă şi-li-ar face ea.
De-a ei mână nu-s făcute
Că-s luate pe băncuţe.
Sĕracele şetrele
Bine-mbracă fetele,
De n'ar fi Armean şi şatră
N'ai vedea fată gătată.
Din Rodna.

Când eram la maica fată
Mâncam pită de săcară
Cernută prin sită rară
Şi-o mâncam rîdênd p'afară;
Dér de când m'am măritat
Mânc pâne de grâu curat
Cernută prin sită désă
Şi-o mânânc plângênd prin casă.
Din Reteag.

Când eram la maica mea
Eram puiŭ de turturea
Dragă la câţĭ mĕ vedea;
De când îs la casa lui
Nicĭ îs pasĕre nicĭ puiŭ,
Nicĭ îs dragă nimĕrui.
De pe Someş.

Când s'a-'mpărţit norocu
Fost'am în câmp cu plugu,
Şi nu sciu cum s'a 'mpărţit
Că de loc nu mi-sa vint;
Când s'a 'mpărţit uritu
Dus'am fost ér la lucru,
Şi nu sciu cum s'a 'mpărţit
Că tot mie mi-s'a vint.
Când s'a împărţit dragostea
Fost'am la câmp cu cósa,
Şi nu sciu cum s'a 'mpărţit
Că parte nu mi-a venit.
Din Sâncel.

Pe multe căi vine sĕrăcia 'n casă!

Despre lucrul acesta mulţĭ au vorbit în multe modurĭ, după cum li-au fost vederile, şi toţĭ au recunoscut şi recunosc, că sĕrăcia nu-i pómă bună, că dór şi cântecul ḍice că:

De sărac slugă mĕ bag
Stăpânii simbria-mĭ trag.

Apoi ce-i mai dureros, decât sĕ fiă cineva slugă, că:

Cine-i slugă la altu
Multe rabdă, sĕracu.

Şi — de-i sĕrac, nu-i rĕmâne decât sĕ slujéscă, orĭ sĕ iée lumea 'n cap, unde încă nu póte trăi ca stăpân, fără ca slugă, orĭ ca năimit, ca ḍiler, ca vai şi amar de el.

Dér sĕ vedem cine-i sĕrac?

Nu vom vorbi aicĭ despre clasa nădrăgarilor, nu, cu tóte că ḍice ḍicala: „*Vai de omul, pe care-l află sĕrăcia în haine domnescĭ!*" Clasa nădrăgarilor este, séu cel puţin ar trebui sĕ fiă mai cuminte decât clasa grea a muncitorului popor, decĭ, de astădată pe ea nu o luăm în considerare. Sĕ vedem poporul pe cine numesce sĕrac şi pe cine bogat?

Bogat numesce poporul pe omul, care are mult pămênt, multe vite, multă agonisită; sĕrac numesce pe acela, ce nu are chiar nimic; aceste două clase de ómenĭ formézá estremele: cei de întâiu sunt adese-orĭ

din locuinţa proprie, Sâmbătă în 12 l. c. la 2 óre p. m. în cimiteriul gr. cat. din loc.

Făgăraş 8 Sept. 1896.

Fiă-i ţĕrina uşóră, şi memoria binecuvêntată!

*

— Subsemnaţii în numele lor şi al tur turor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilocu inimă întristată facem cunoscută încetarea din viéţă a prea iubitului nostru fiiu, soţ, tată, frate şi cumnat **Gedeon Rades** de Kis-Berivoj, preot. gr. cat., întêmplată adĭ în 9 Sept. n. 1896 la 7 óre séra, după un morb scurt în anul al 43-lea al etăţei, al 19-lea al fericitei căsĕtorii şi al 19-lea al preoţiei Sale.

'L jelesce întristata şi neconsolabila soţiă cu fiiĭ şi fiicele rĕmaşĭ orfanĭ, precum şi mama, carĭ în defunctul aveau un valoros şi adevĕrat soţ, părinte, fiu; 'l jelesce naţiunea, sânta biserică, precum şi bunul lui popor, pentru carĭ în timpul preoţiei sale tot-déuna a fost gata la orĭ-ce sacrificii; 'l jelesc toţĭ consângenii, amicii şi cunoscuţii, carĭ în dênsul au perdut o inimă sinceră şi francă.

Rĕmăşiţele pământescĭ ale defunctului s'au aşeḑat spre etern rĕpaus în cimiterul bisericei gr. cat. din loc, Vinerĭ în 11 Sept. n. c. la 2 óre d. a.

Fiă-i ţĕrêna uşóră şi memoria neuitată!

Şard, 9 Sept. n. 1896.

Vĕd. Valeria Radeşiu n. Pop, soţiă; Letiţia Valeria, Veturia Elena, Vergiliu, Ovidi, Sextil, ca fii şi fiice; vĕd. Elisabeta Radeşiu, mamă; Dănila, David, Andreiu, Ioan, Elisabeta, Maria măr. Ludu, Verona măr. Florea, Teresia măr. Cristian ca fraţĭ şi surorĭ; Iosif Pop, judec. la Curia reg.; Rosa Miclea n. Pop, cumnat şi cumnată.

O revoltătóre batjocurire a creştinismului.

Până la ce grad a ajuns demoralisaţia sub stăpânirea unguréscă o dovedesce mai bine un cas petrecut de curênd la exposiţia din Budapesta.

Se scie, că exposiţia are un despărţĕmênt deosebit, numit „*Ós-Budavár*", prin care vré sĕ se arate, cum era Budapesta pe timpul când era sub stăpânirea turcéscă. In acest despărţĕmênt se pot vedé tot felul de lucrurĭ scandalóse, precum haremurĭ cu femei góle şi altele. S'a întêmplat de curênd, că în acest loc scandalos s'au arangiat nisce serbărĭ pentru „desfătarea" publicului privitor. In timp de nópte s'a arangiat adecă un conduct şi *într'o cetă întrégă de femei góle mergeau nisce Jidanĭ îmbrăcaţĭ în haine de preoţĭ catolicĭ, ér unul dintre Jidanĭ purta în mânile sale murdare o cruce.*

Printr'asta au voit adecă puternicii Jidanĭ dela Budapesta sĕ-şĭ bată joc de creştinism şi de sânta cruce a lui Christos.

Omului îi stă mintea în loc şi nu-şĭ póte închipui, cum este cu putinţă ca în capitala unui stat pretins civilisat sĕ se petrécă asemenĭ lucrurĭ, pe carĭ omul se ruşinéză şi numai a-le descrie, orĭ a vorbi despre ele.

Fóia catolică „Alkotmány" e singurul ḑiar unguresc, care a ridicat cuvêntul în contra acestei batjocurirĭ neruşinate a creştinismului. Tóte celelalte foi ungurescĭ tac, fiind-că — după cum ḑice „Alkotmány" — sunt cumpărate de Jidanĭ.

Nimic nu póte dovedi mai bine starea de decadenţă a societăţii jidano-maghiare şi marele avênt, ce l'a luat păgânismul în Ungaria, ca tocmai acest cas, care va trebui sĕ revolteze inimele tuturor ómenilor încă nestricaţĭ.

Inaugurarea monumentelor „milenare" dela Hunedóra.

(Coresp. part. a „Gazetei Transilvaniei.")

Comit. Hunedórei, 10 Sept. n. 1896.

Cât sunt de măestatice figurile bĕtrânului *Paring* şi a încăruntitului *Retezat*, pe carĭ moşii şi strămoşii noştri i-au pomenit precum se vĕd adĭ. Ei privesc cu drag spre plaiurile României şi spre liberii ei cetăţenĭ, carĭ şi-au dovedit virtutea romană pe câmpul de luptă cu atâtea neamurĭ, ce în cursul veacurilor au năvălit asupra lor; dér în acelaşĭ timp cu jale privesc spre partea opusă, unde un popor copleşesce pe altele, neavênd nicĭ-odată liniştea şi traiul pacînic.

Indoioşat privesce bĕtrânul Paring spre *Vulcan*, unde Sâmbătă în 5 Septemvre n. c. Ungurii din fruntea comitatului Hunedórei au serbat înaugurarea monumentului ridicat în amintirea mileniului lor. Deasemenea întristat îşĭ deschide pleópele sale şi încăruntitul Retezat şi cu jale privesce spre comuna *Zeicanĭ*, unde trufaşa „naţiune" la 6 Septemvre n. c., cu o ḑi mai târḑiu, a serbat înaugurarea unui alt monument milenar, ridicat în amintirea eroului Ioan Huniade, care a liberat Ungaria de sub jugul turcesc.

Daţi-mĭ voiă, D-le Redactor, ca despre ţinuta Românilor la serbarea acestor două înaugurărĭ sĕ vĕ împărtăşesc şi eu câte-va date:

Sâmbătă diminéţa au sosit la Petroşenĭ mulţime de Maghiarĭ din fruntea comitatului, împreună cu fişpanul şi vice-şpanul. Românĭ nu erau, de nu cumva voiŭ numĕra printre aceştia pe bobocoiul Moldovan Gergely, vestitul „filolog" din Cluşiu, care învaţă pe Românĭ limba română unguresce. Au mai fost şi doi scăeţĭ din Haţeg.

Când a fost însĕ la plecarea din Petroşenĭ spre Vulcan, preoţĭ, dascălĭ românĭ de ambe confesiunile cu protopopii în frunte, ca plóia alergau în ruptul capului, ca sĕ nu scape trenul şi sĕ pérdă ocasiunea, de a se face de rîsul lumei, ca nisce nemernicĭ neconscii de posiţia şi de chiămarea lor.

La sosirea óspeţilor cu tren separat în Vulcan, comune întregĭ din vecinătate au alergat acolo. Nu cred sĕ fi rĕmas vre-un preot român acasă, orĭ vre-un dascăl, ci cu popor cu tot au alergat la tămbălĕu, sĕ primésca cu banderiu, sĕ facă onóre acelora, carĭ când au lipsă te desmérdă, te încântă şi te îmbată cu promisiunĭ şi vorbe góle, ér în cealaltă vreme: „o te büdös bocskor".

Nu mai ḑic nimic de preoţii, carĭ au mers acolo sĕ sĕrvéscă, căcĭ aceia dóră vor avé de cine fi traşĭ la rĕspundere... Dér ce sĕ ḑic de ceilalţĭ 6 gr. cat. şi 4 gr. orient. cu 3 dascălĭ? Ce au căutat ei acolo?

Ticălos „Măria Sa" părintele protopop din Petroşenĭ, *Radic Stefan*, a avut încă obrazul de-a presenta pe Românĭ la banchet printr'un toast *în limba maghiară*.

Sĕrmanul Bolintinian, unde a rĕmas!?

„Pentru limbă, lege şi naţiune morĭ
Şi'ţĭ va fi mormêntul încoronat cu florĭ".

Numele celorlalţĭ preoţĭ îl retac, findcă mi-e ruşine de ruşinea lor.

De aci óspeţii s'au re'ntors la Haţeg, spre a merge la Zeicanĭ, lăsând pe poporul băştinaş şi pe amăriţii sĕi conducĕtorĭ sĕ privéscă acel monument, ridicat din sudórea poporului. La Haţeg au avut o primire regală. Intre óspeţii sosiţĭ a fost şi coconul Gergutz, care s'a rugat ca sĕ nu-l încuartireze la Românĭ şi aşa a fost dus la un Jidan. Cei doi scăeţĭ au sosit în trăsura cea mai de pe urmă, pe când s'au gătat tóte ceremoniile, dér cu tóte acestea nu i au lăsat pe sub eleganta pórtă triumfală, ci li-a dat calea cu trasură cu tot prin apă, pe lângă podul cel mare şi aşa s'au re'ntors pe drumul Bănatului.

Haţegul încă se póte ascunde cu conducĕtorii sĕi; băeţĭ românĭ au purtat torţele şi poporul a alergat în massă întru întîmpinare! Vai de turma fără păstor!

După sosire şi încuartirare, a urmat concert. Duminecă diminéţa stradele şi piaţa Haţegului erau pline de trĕsurĭ şi óspeţĭ.

La 8 óre au plecat la Zeicanĭ. Acĭ, ca şi la Vulcan, poporul român a alergat în massă, ba aci înflăcăraţiĭ „tribuniştĭ" de odinióră se întreceau întru a face pe „patriotul".

Iţĭ era scârbă a vedé pe învĕţătorul *Nicolae Trimbiţoniu* dela Grădişte (Sarmisegetusa), care purta pe pept o cocardă naţională ungurésca mare ca o scovardă, — drept suvenire pentru cele 3 lunĭ de temniţă suferite în Seghedin. Causa el o va sci... Ruşinea érăşĭ lui 'i se cuvine, ca şi scriitorului notarial Ghilca Péter. Pot sĕ rîdă Ungurii, căcĭ Românii cu şubele lor, cu căiţele lor marĭ, — oierii dela munte — cu cocarde ungurescĭ formau un banderiu de peste 120 ómenĭ.

Dér tóte ca tóte, cea mai mare neruşinare între cei vre-o 12 preoţĭ românĭ, ce erau ca privitorĭ, a arĕtat'o tinĕrul administrator vicarial al Haţegului *Nicolau Nestor*, care în vorbirea sa despre Huneade uitându-şĭ cu totul de românismul sĕu, atribuì virtutea şi meritul învingerilor, raportate de 15 mii contra a 80 mii Turcĭ, aprópe numai Ungurilor. Ca orator el este un nemernic, atât în privinţa vorbirei, cât şi a gesticulaţiunilor. Décă totuşĭ Ungurii, mai ales cei mai şoviniştĭ, l'au lăudat, apoi póte fi asigurat d-l vicariu, că acésta au făcut'o numai ca sĕ-şĭ bată joc de servilismul şi nĕrodia lui. Puteau sĕ lipséscă şi cele două toaste ale lui dela banchet, pentru-că fişpanul şi inspectorul şcolar şi aşa l'au fost indus în lista bunilor „patrioţĭ".

Afară de cei doi scăeţĭ din Haţeg, au mai fost vre-o dóuĕ persóne din popor, dér cred, că aceştia n'au luat nicĭ de cum parte cu intenţiunea, ca sĕ causeze vre-o supărare scumpei nóstre naţiunĭ.

Pe la 1 óră p. m. s'a început jocul, ba mai de timpuriu poporul cu magnaţii jucau; însĕ ceriul neputêndu-i suferì, a început sĕ slobódă şiróe de lacrimĭ, ér óspeţii de frică, vĕḑênd puterea de sus, au luat'o la fugă, lăsând monumentul drept aducere aminte despre ruşinea, ce ni-au făcut'o ticăloşii conducĕtorĭ ai poporului nostru din aceste părţĭ.

Sentinela.

ECONOMIA.

Cultura pomilor.

(Urmare).

VI. Descrierea pomilor. Părţile mai însĕmnate ale pomilor sunt: rădĕcinile, trupul (trupina, trunchiul) şi coróna; adecă cracele şi crengile, carĭ stau pe trupul pomilor se numesc corónă, fiind că stau pe acela, tocmai ca o adevĕrată corónă pe capul unui domnitor.

La rădĕcină deosebim: rădĕcina principală, care merge drept în jos prin pământ, rădĕcinile laterale, carĭ se întind pe de-asupra pământului şi rădĕcinile firóse séu aţóse, carĭ sunt aşa de subţirĭ, ca şi nisce fire de aţă.

La trup deosebim: scórţa (cója), lemnul şi mĕduva. Scórţa apĕră pomii de primejdiile din afară şi le ţine cald. La pomii tinerĭ scórţa e mai lucie, ér la cei bĕtrânĭ e mai aspră şi crepată. Acésta mai atêrnă şi dela pământ, care décă e bun, pomii sunt frumoşĭ, cu scórţa lucie, ér décă pământul e mai rĕu, atuncĭ şi pomii sunt mai slabĭ şi cu scórţa crepată, din care, apoi mai târḑiu se desvóltă unele bóle, carĭ îi omóră cu

---

robii bogăţiei lor, pe când cei din urmă sunt robii bogaţilor, de aia şi ḑice poporul:

Bogat tare încă-i greu,
Sĕrac tare încă-i rĕu,
Mai bine gazdă de rĕnd
Nice gol, dér nicĭ flămênd.

Poporul nostru nu are multe pretenţii pentru a fi *gazgă de rĕnd*; décă are căsuţa lui, décă are loc numai de două care de cucuruz şi un car cu două vacĭ, nu se mai ḑice sĕrac, muncesce şi trăesce, nu-l veḑĭ gol, nicĭ flămênd. Dér când se scapă de tot de vite, când mai e şi dator, când nu are nicĭ casa lui propriă, atuncĭ e sĕrac, lipit pământului, atuncĭ trebue sĕ facă ḑile de lucru, că ce-l lasă alţii sĕ şédă într'o cămăruţă; atuncĭ numai din spate trăesce, numai ca năimit, numai ca ḑiler, orĭ ca slugă. Şi sunt mulţĭ ómenĭ sĕracĭ în poporul nostru, mulţĭ lipiţĭ pământului şi pe ḑi ce merge cresce numĕrul lor, că ómenii se înmulţesc şi cu ei şi nĕcazurile, că pământul nu mai cresce, ér nebuniile, luxul în mâncărĭ, beuturĭ şi port se sporesc vĕḑênd cu ochii. Mulţĭ sunt sĕracĭ din întâmplare, fără vina lor, dér mulţĭ au ajuns la acéstă ticălósă stare din a lor vină.

Din cele multe voiŭ arăta aicĭ un cas:

Tot ţinutul nostru cunósce pe *Horitorul* dela noi. Este om în vêrsta mea, de 42—43 de anĭ, om sănĕtos şi frumos *din paiŭ*, cu sfat la vorbă, întins la mers, bun la petrecerĭ, bun şi de lucru, dér — sĕrac, lipit pământului. Sĕ vĕ spun povestea lui, că o sciu bine, pote mai bine decât el.

De părinţĭ rĕmase orfan când era numai de vre-o 8—9 anĭ. Mumă-sa murì iérna şi tată-s'o murì în scurtă vreme după mumă-sa, dóră la anul. Cu horitorul de-odată mai rĕmaseră orfane şi două copile, una mai mare şi una mai mică decât el. Tot spriginul lor era un moşnég, unchiu la tatăl Horitorului. Dér ce sĕ facă bietul moşnég bĕtrân cu 3 copii micĭ, nepricepuţĭ? Cu ce sĕ-i ţină? Avere nu era, decât două vacĭ, un car facău slab*), un plug de lemn şi mai slab, şi puţine unelte de lucru, ér bucate mai de loc. Casă şi puţină moşióră aveau, dér acelea erau domnescĭ, ér ei erau numai curialiştĭ, nu sortaşĭ de cei ce scăpaseră de iobăgiă la 1848; decĭ ei şi acum făceau ḑile la domnĭ pentru căsuţă şi pentru pământul, ce biată aveau.

Plângea nemângăiat bietul moşnég şi se sfătuia cu vecinii, ce ar fi de făcut? Din sfatul lor eşì, că vacile sĕ le vêndă şi banii sĕ-i pună la casa sĕracilor, unde vor cresce pe séma fetiţelor; pe băiat sĕ-l dée sluguţă la cineva, sĕ pórte vitele la păşunat; pe fetiţa cea mai mică o luà o mătuşă a ei sĕ-o créscă, ér moşnégul cu fetiţa cea mai mărişóră sĕ stée locului şi sĕ trăéscă cum vor puté şi sĕ facă slujbă la domnĭ, ca sĕ nu-i scóţă în drum, şi moşióra cu casa sĕ-o pótă ţiné pe séma feciorașului. Aşa şi făcură.

Şi muncea moşnégul verde, în tótă sĕptĕmâna o ḑi la domnĭ, apoi în celelalte la gazde pe bucate şi pe de dulce, că moşióra era slabă şi mică, ér nĕcasurile multe. Şi trăia cu fetiţa cea mai mărişóră, şi nu duceau lipsă de nimic, ér Horitorul crescea ca din apă, păḑind pe câmp vitele stăpânului, care la început îi da numai mâncare şi haine, ér după ce crescù mare, de putea umbla şi la lucrul câmpului, îi da şi simbriă în banĭ.

Şi dete Dumneḑeu de trăì moşnégul până mărità pe amêndouĕ fetele şi le dete drept ḑestre banii, ce erau la casa orfanilor, de când vênduse vacile. Horitorul era fecior holteiŭ, scăpat de cătăniă, decĭ se gândia sĕ se însóre, că amu moşnégul nu mai putea face slujba la domnĭ, şi se temea, că groful li-a lua casa şi moşióra.

Aşa şi făcù, se însură, luà o fată din ómenĭ de omeniă şi căpătà cu ea ḑestre o vacă cu viţel şi câte-va oiţe.

Păn' aicĭ tóte au mers bine, dér acum se începù rĕul, că Horitorul, care slujise vre-o 13 anĭ, nu avea la sufletul lui mai mult decât hăiniţele. Il învĕţase potca jucăuş şi horitor, nu trecea o Duminecă sĕ nu fiă în danţ, nu trecé o sĕrbătóre ca

*) „Car facău" se numeau cele neferecate de carĭ adĭ puţine se mai vĕd şi forte rarĭ.

totul. Intre scórță și lemn se află mîrga (cambium), prin care umblă mustul nutritor și care apoi se tot adauge la formarea lemnului, ér în mijlocul acestuia se află měduva, care servesce la rěsuflarea pomului.

La corónă deosebim: crăcile cele mai gróse, crengile, carĭ se formézâ din cele dintâiŭ, mlădițele séu surceii și mugurii, din carĭ se fac frunḑe, florĭ și fructe. Florĭ fac numai mugurii cei mai bulbucațĭ (umflațĭ), ér cei mai lungărețĭ fac numai frunḑe.

Rădĕcinile pomilor se întind prin pământ, întocmai ca și coróna lor în aer; ele îi înțepenesc în pământ și cu ajutorul rădĕcinilor firóse sug nutremĕntul de lipsă de-acolo, care constă din leșiă de cenușă, sare, var, fer și alte materii topite de căldură și de plóie.

Pomii, ca și celelalte plante, nu se nutresc, numai cu rădĕcinile din mustul, ce-l sug din pământ, ci și cu umeḑelele, ce le sug cu frunḑele din aer. Despre acésta póte face cercare orĭ și cine, legând strîns peste trup un pom mai tinĕr, după care curênd se va face de-asupra legăturii o umflătură, care nu este alt-ceva, decât mustul din frunḑe, care voesce sĕ străbată în jos la rădĕcinĭ.

Pomii cu frunḑele lor și rĕsuflă, ca și omul cu plumânile. Ḑiua rĕsuflă aer dătător de viĕță (oxigen), ér nóptea aer înecător (carbon). De aceea nu e bine a durmi într'o casă plină de frunḑe, florĭ séu póme próspete, căcĭ din acelea se desvóltă peste nópte aerul înecător, care fiind într'o mĕsură mai mare, póte pricinuì chiar și mórtea omului.

Aer înecător, séu carbon se mai desvóltă și din cărbunii aprinșĭ. Suflând în cărbunĭ, ca sĕ se aprindă focul, simțim adese-orĭ ameţelĭ și durerĭ de cap, ér scoțĕnd peste nópte cărbunii aprinșĭ în vatră, ca sĕ iasă căldura în casă, și astupând hornul, încă se desvóltă în casă mult carbon, de care pot muri până diminéța toțĭ cei din casă, după cum s'a și întâmplat acésta pe multe locurĭ.

Părțile frunḑelor sunt: codița, latul și vêrful; ele séu, că au formă rotundă, séu ovală (lungărĕță).

Părțile florilor sunt: păharul (potirul), care e învĕlișul cel verde al florilor. Foile păharului se numesc *sepale*. *Corola* este însăși flórea, care se desvóltă în păhar. Părțile corolei se numesc *petale*. *Staminĭ* se numesc nisce fìricele subțirĭ, carĭ cresc în mijlocul florilor, ér *pistilii* sunt nisce fire mai lungĭ, din carĭ se desvóltă mai târḑiu și sĕmĕnța pómelor.

In privința formei se împart pomii: în pomĭ marĭ, carĭ au trupina mai înaltă ca de doi metri; pomĭ mijlocii, carĭ au trupina mai înaltă ca de un metru și jumĕtate, și pomĭ piticĭ (tufarĭ).

In privința soiului, *merii* se împart în: vĕraticĭ, tomnaticĭ și iernaticĭ, apoi în: pătulĭ, vinețĭ, struguroșĭ, vinoșĭ, dulcĭ, sălcii și alte soiurĭ; *perii* se împart în: vĕraticĭ, tomnaticĭ, iernaticĭ, domnescĭ, pargamuțĭ ș. a.; *prunii* în: dulcĭ, acrii, turcescĭ, nemțescĭ, galbinĭ ș. a.

In privința sîmburilor se împart pomii în: *pomiferĭ*, carĭ adecă au sîmburii cu părechiă, închișĭ în nisce căsulii tarĭ, precum sunt la merĭ, perĭ și gutui; în *drupiferĭ*, carĭ au câte-un sîmbure mai mare învĕlit într'o cójă tare ca osul, precum sunt: prunele, persecile, cireșele, vișinile și caisele; în *nuciferĭ*, carĭ adecă au sîmburele ca nucile, precum sunt: alunele, castanele și nucile, și în *baciferĭ*, carĭ fac pómele ca bómbele de strugurĭ, precum sunt: fragile, smeura, murele, agrișele și rosinchinele (strugureii).

VII. Bólele pomilor. Intocmai ca omul, așa și pomul sufere de mai multe bóle, dintre carĭ cele mai însĕmnate sunt: tăciunele, cangréna (gâlcile), curgerea de gumă (curgerea mustului), gălbinarea, oftica și maua.

Tăciunele se face mai cu sémă pe scórța merilor; el începe cu înegrirea scórței, până ce ajunge apoi la lemn.

Tăciunele se face din umeḑéla prea multă, séu din seceta prea mare. De aceea e bine, ca îndată ce vedem, că pomii au prea multă umeḑélă, sĕ le facem șanțurĭ (canale), pentru scurgerea apei, ér decă vedem, că pământul e prea uscat, sĕ săpăm cât ține coróna și sĕ-i udăm pe însĕrate din când în când.

Pomii atacațĭ de tăciune se vindecă fórte cu greu. Cu tóte acestea li-se póte ajuta la început, tăind cu cuțitul frumos scórța vătămată până la lemn și ungêndu-o cu céră de altoit.

Cangrena (gâlcile) încă se face pe scórța merilor mai cu sémă; ea erăși se face séu din umeḑélă prea mare, séu decă locul e prea gras. Indată ce vedem pe scórța merilor un fel de gâlcĭ, trebue sĕ le tăiem, ungênd rana făcută cu céră de altoit.

Curgerea de gumă se ivesce numai la nucĭ, persecĭ, prunĭ, cereșĭ, vișinĭ și caisĭ, adecă la drupiferĭ, carĭ au sîmburii osoșĭ.

Curgerea de gumă încă se face pe scórța pomilor numițĭ; ea provine din pământul prea umed séu prea gras. Se póte vindeca ca și tăciunele séu gâlcile merilor, séu cu lut amestecat cu păcură, cu carĭ se unge și légă rana făcută cu prilegiul depărtărei de gumă.

Gălbinarea și oftica o capĕtă pomii atuncĭ, când vedem, că li-se îngălbinesc frunḑele peste vară.

Gălbinarea se nasce mai cu sémă, decă rădĕcinile pomilor străbat prea afund în pământ, cum străbat ale pĕrului, bunăóra, séu decă pământul e prea umed, rĕu séu sterp; ea nu se póte tămădui altfel decât mutând pomul într'alt loc.

Maua se ivesce pe frunḑele pomilor, ca o materiă dulciă și cleiósă, pe care mai târḑiu se grămădesc ó mulțime de parasițĭ (păduchĭ) de frunḑe, carĭ cu aceea dimpreună rod și frunḑele; ea nu se póte tămădui altcum, decât stropindu-o cu soluțiune de piétră vênătă, var și apă.

Acestea sunt bólele mai însĕmnate ale pomilor, pe carĭ trebue sĕ le cunóscă fiă-care grădinar, care cultivă pomii în grădina sa, ca sĕ le pótă depărta încă dela început și sĕ nu-i pótă face pagube la pomiĭ din grădină.

(Va urma).

Apel pentru subscrierĭ.

Subscrișii, în dorința de a se desvolta spiritul de economisare în cercurĭ tot mai largĭ și de-a procura cu deosebire poporului muncitor creditele de carĭ are trebuință, în înțelesul contractului încheiat între noi, — înființăm o societate pe acții pe basa legei comerciale din anul 1875 XXXVII, al căreĭ plan este următorul:

1) Firma societății este *„Zlagneana“*, institut de credit și de economii cu sediul în Zlatna (comitatul Albei-inferióre).

2) Societatea se înființézâ pe timp nedeterminat.

3) Capitalul social se ficsézâ cu 100,000 coróne și consistă din 1000 acții de câte 100 corone una.

4) Acțiile, ce se vor esmite, vor fi scrise pe numele respectivului acționar și vor fi provĕḑute cu cuponĭ la purtător și cu un talon.

5) De fiă-care acțiă sunt a se depune la subscriere 40% a valórei nominale, adecă 40 coróne, precum și o coróna tacsă de înscriere. Celelalte rate de acții subscrise vor fi plătite în decurs de șése lunĭ în trei rate egale, începênd dela adunarea generală constituantă.

6) Terminul ultim pentru subscrierea acțiilor este pus pe *31 Octomvre a. c.*

7) Subscrierea e obligatorică. Cei ce vor subscrie acții și nu vor satisface obligământului lor, vor fi improcessațĭ pe cale legală.

8) Fundatorii își reservă dreptul de a denumi ei înși-șĭ pe membrii primei direcțiunĭ, precum și pe directorul esecutiv.

Pentru tóte cele espuse în acest apel de subscrierĭ luăm rĕspunderea solidară.

Zlatna, în 27 August 1896.

Emanuel Beșa m. p. parocb gr. or. (Zlatna).	*Iuliu V. Albini* m. p. notar și propr. (Zlatna).
Mușa Nicolae m. p. econom (Valea-Dosului).	*George Visia* m. p. proprietar (Zlatna).
Vasilie Aron m. p. econom (Valea-Dosului).	*Porcariu Nic. l. Alesandru* m. p. econom (Valea-Dosului).
Iuliu M. Montani m. p. protop. gr. cat. (Zlatna).	*Dionisiu Popovicĭ* m. p. not. cerc. în Bacia.
Ioan Moldovan m. p. preot gr. or. (Petrângenĭ).	*Nic. Popoviciu* m. p. paroch gr. cat. (Cibu).
Teodor Dușa m. p. cand. de preot (Petrâng.)	*Ștefan Pașculeț* m. p. proprietar (Zlatna).
Moise Popescu m. p. propr. (Almașu-mare).	*Nicolau Cristea* m. p. preot în Petrângenĭ.
Ștefan Corpade m. p. econom (Zlatna).	*Amfilochie Giurca* mp. notar cercual în Feneș.
Ioan Olariu m p. măcelar (Zlatna).	*Ebergényi János* m. p. proprietar în Zlatna.
Codruț Ioan m. p. brutar (Zlatna).	*Petru Petringenar* mp. propriatar în Zlatna.

Constantin Ciurea Irimia m. p. adj. not. în Zlatna.

SCIRI ULTIME.

Bucurescĭ, 11 Septemvre. Pentru decorația Capitalei cu prilejul sosirei *Impĕratului Austriei*, Ministerul de Interne a venit în ajutorul comunei cu suma de *120.000 lei*. Din budgetul propriu al comunei Bucurescĭ s'a afectat tot în acest scop suma de *30.000 lei*. In suma acésta totală de 150 000 lei nu se cuprind cheltuelile direcției căilor ferate pentru decorația gărei, a sălei de recepție și a stradelei de intrare în curtea gărei. Comuna a însărcinat cu executarea lucrărilor de decorare a Capitalei pe societatea de construcții. Cortejul imperial, avênd sĕ trécă pe bulevardul Elisabeta, comuna a luat mĕsurĭ severe de a se îngrădi tóte locurile virane de pe acel bulevard. Direcția căilor ferate va oferi înal-

---

sĕ fiă în birt cu feciorii cei de gazde și încetu cu încetul, cu țîrâita, toca tótă simbria, ér la anul nou, când se schimba slugile, el s'alegea cu hăinuțele.

Așa rĕmăsese și în iérna când s'a însurat, n'avea decât hainele. Decĭ încă până a nu se însura luă treiḑecĭ florinĭ împrumut, sĕ aibă cu ce eșì din iérnă; din ei făcŭ o lécă de nuntă, cumpĕră ceva bucate și, din jocul miresei, cumpĕră un purcel, sĕ nu mânânce post îndată după nuntă, că pe la stăpânĭ, unde slujise, era învĕțat a trăi bine. Vaca și vițelul 'i le scóse socru-s'o din iérnă, că el fên n'avea de loc. De-odată cu primăvara venì și comasarea hotarului, cu care prilegiŭ ajunseseră și curialiștii stăpânĭ peste mult-puținul, ce-l aveau, scăpând de robia domnéscă. Unii își rescumpĕrară libertatea cu banĭ, alții se îndestuliră sĕ rĕmână cu casa și cu jumĕtate moșióra, numai sĕ fiă slobodĭ, ér cealaltă jumĕtate din moșióra lor se încopciă către bunul cel mare grofesc.

Așa făcŭ și Horitorul, lăsă, ca jumĕtate moșia lui de curialist sĕ-o iée groful, ér peste jumĕtate moșia și peste casă rĕmase stăpân. Din comasare 'i se veniră vre-o 8 jugĕre de pământ bun, decĭ avea unde muncì și cu ce trăi.

Dér ce făcŭ el? Vrŭ, ca de-odată sĕ fiă gazdă cu car și cu vite. Gândul nu ar fi fost rĕu, décă car și vite și-ar fi putut cumpĕra pe horĭ, de carĭ trăgea în prepănațiă și pe la ospețe; hei, dér vitele și carul se cumpĕră pe banĭ, și el din timpul cât a slujit ca holteiŭ nu s'a ales nicĭ cu banĭ de un purcel, necum cu banĭ mai mulțĭ, cățĭ trebuesc pentru car și vite de jug. Decĭ își făcŭ de vênḑare jumĕtate grădina, că avea grădină mare și bună și la loc bun. Socrul sĕu l'a sfătuit, ca un om bĕtrân și cu minte: „Mĕ ginere, mĕ, mai lasă-te tu de car și vite, nu vinde grădina, că aceea de-o dai, nu o mai poțĭ avé în vecĭ, dér la vite lesne te apucĭ; uite, eștĭ numai tu cu muierea, amêndoi sănĕtoșĭ și bunĭ de lucru, lucrați-vĕ moșióra și — de va mai întrece vremea — lucrațĭ amêndoi pe banĭ la alții; lucrațĭ, fĕtul meu, sĕ avețĭ cele de lipsă în casă, că la vite lesne ajunge-țĭ de-țĭ avé noroc dela Dumneḑeu, la vituțele, ce vi-leam dat eu. Nu te grăbi cu vêndutul, că amar te vei căi odată“.

Așa-l învĕța socru-so, dér el nu voi sĕ asculte, vêndŭ jumĕtate grădina cu două sute florenĭ și numai decât cumpĕră pe ei un car și două vacĭ marĭ, fălóse, că la vaca ce i-o dăduse socru-so ḑestre îĭ ḑicea *ciótă* și *ciológă*, fiind-că nu era așa fălósă.

Asta era primăvara. Dér acum la vacĭ le trebue gajd și nutreț, că pășune nu era. Decĭ se pune și ia nutreț în credință de cincĭ-spre-ḑece florinĭ, sĕ-i plătéscă pe la Sân-Petru de véră, ér ca sĕ pótă face grajd la vacĭ, mai vêndŭ un loc ca de un jugĕr cu 150 fl. Asta încă trece, dér casa era veche, numai nu se uruia pe el, decĭ de unde sĕ-șĭ facă casă? De vinde din loc, cu ce rĕmâne el? De nu vinde, cu ce sĕ-șĭ facă casă? Ar vinde vacile — ce sĕ facă cu carul și cu grajdul? Decĭ își ia inima 'n dințĭ și merge la bancă, de unde scóte două sute de florenĭ cu carĭ își face casa.

Acum cine era ca el? Fălos, Dómne de gândeai, că el e bocotanul lumii! Avea casă nóuă, grajd nou, car nou și două vacĭ bune cu doi vițeĭ frumoșĭ că cea de ḑestre o vênduse și din ea se alese cu două oi, ceilalțĭ banĭ îi tocă. Când le vedea tóte acestea uita că jumĕtate grădina și un jugĕr de pământ sunt vêndute și că mai e și dator cu 215 fl., carĭ trebuesc plătițĭ. La câmp nu prea mergea la lucru, ci se puse pe cărăușii. In tótă ḑiua ducea din pădure scórță de ștejar la tren și făcea câte 1—2 fl. și banii cum îĭ căpĕta, așa-i toca; tot cu țigărĭ era și tot cu capul plin de beutură.

Dér într'aceea vacile slăbiau, că décă le și mulgĭ și sĕ facĭ cu ele și cărăușii în tótă ḑiua, nu pot nicĭ ele sĕ fiă tot tarĭ, că nu s de zid! Când fŭ tómna, bucatele lui erau cele mai slabe pe hotar, fiind luĭ cel mai prost și mai puțin, decĭ în tră în iérnă cu hămbarele góle go luțe și cu nutreț puțin și rĕu.

De pe la Crăciun prinse a cum pĕra și fên și bucate. Banĭ nu erai decĭ mai vêndŭ un jugĕr de pămê și până-n Pascĭ banii fură tocațĭ,

tului óspete ḑece marĭ tablourĭ fotografice, representând principalele ei lucrărĭ de artă. Printre acestea va fi și fotografia podului de peste Dunăre.

Bucurescĭ, 11 Septemvre. Astăḑĭ, cu ocasia sĕrbătórei naționale a *luărei Grivițeĭ*, s'a oficiat la Mitropolie un „Te-deum", la care au luat parte miniștrii carĭ se află în Capitală, toțĭ oficerii superiorĭ din garnisónă și funcționarii superiorĭ dela diferitele autorităţĭ.

Constantinopol, 11 Septemvre. Neîncetat circuléză faime despre *nouĕ masacre*. Turcii susțin, că revoluționarii armenĭ se pregătesc de a înscena nouĕ turburărĭ, până când Armenii se tem de nouĕ măcelărirĭ.

Berlin, 11 Septemvre. „*Vossische Ztg.*" anunță, că în nóptea precedentă ar fi încercat cete armenescĭ sĕ *atace Yldiz-Kioscul.* Tótă nóptea au circulat patrule prin Constantinopol și paza palatului a fost întărită. *Agitația e forte mare* și Turcii umblă armaţĭ pe strade.

Londra, 11 Septemvre. In Anglia ia din ḑi în ḑi tot mai marĭ dimensiunĭ *agitația contra Turcilor.* Se vorbesce fórte serios, că marile puterĭ vor *detrona pe Sultan*, décă nu se va restabili liniștea.

Petersburg, 11 Septemvre. Reuniunea sĕrbéscă de cântărĭ de aci a intrat alaltăerĭ în mod ostentativ în biserica Petru-Pavel, unde se ținea parastas pentru Țarul Alexandru III. Reuniunea a mers apoi în corpore la mormêntul Țarului și a depus o cunună pe el. După aceea s'a dus la ambasadorul sêrb, *Mihailovicĭ*, unde președintele reuniunii a ținut o vorbire accentuând, că *Rusia este singura părtinitóre și apĕrătóre a Serbiei.*

Versul Iancului.

Cât e dealu delungat
Nu-i ca Iancu de 'narmat
Că-șĭ face tunurĭ de fag
Și intră în Cluj cu drag.
Frunḑă verde foi mĕrunte
Iancu sĕ sue la munte,
Pe drumul Hațegului
Vin carĕle Iancului
Incărcate
Cu bucate
Incărcate fórte tare
Duc la lagăr de mâncare.
Ĕr Ungurii au aflat
Și cu tunurile-au dat
Logării s'au spăimêntat.
Iancu din gură grăia:
Scólă, Române, din somn
Décă vrei sĕ mai fii domn
Și-țĭ ia sabia 'ntr'o mână
Și ți-o spală de rugină,
Te 'nvĕrtesce vitejesce
Prin Ungurĭ te rĕsucesce!
La crâșmele Iancului
Bĕu feciorii Iancului;
La mésa de soldĭ de pesce
Șede Iancu și prânḑesce
Și din gură așa grăesce:
Bețĭ, feciorĭ, și nu prea bețĭ
Că mĕ duc pănă cólea
Că mi-a vint o veste rea.
Nicĭ vorba nu isprăvia
Și Ungurii-l ocolia:
Și din gură așa grăia:
Dă-mi-te Iancule prins
Precum este 'n carte scris.
— Ba prins eu că nu m'oiu da,
Pănă capu 'n sus mi-a sta,
Că nu-s nevastă cu cârpă
De Ungurĭ sĕ-mĭ fiă frică,
Că-'s voinic cu comânac
Sciu la Ungurĭ ce sĕ fac.
Pe drumul Bălgradului
Merge óstea Iancului,
Iancul merge tot cântând
Óstea urméză horind,
Că-'s cătane voinicele
Merg cu voiă 'n bătăi grele.
Cólea pe din jos de deal
Vine óstea lui Orbean
Și mai jos pe lângă vale
Vine și-alui Niculae
Și de-acum până 'n vecie
Tot Românul sĕ o scie
Sĕ se lupte strămoșesce
Și sĕ salte vitejesce.

Culésă de *I. Bărdaș.*

Glume.

Pe gândurĭ. Un om betrân era pe patul de mórte și notarul lângă el scria testamentul.

— „Soției mele," astfel începù bĕtrânul, „îĭ las 500 florinĭ".

— „Și décă după mórtea d-tale érășĭ se va căsĕtori?"

— „Atuncĭ va căpĕta 1000 fl.

— „Pentru-ce?"

— „Pentru-că merită sĕ fiă premiat acel bărbat, care va lua de soţiă pe femei acésta!"

*

La otel. *Óspele* către otelier: „Nu sciu cum se face, că friptura acésta e fórte tare!"

Otelierul: „Aveţĭ dreptate, dér trebue sĕ scițĭ, că vita, din care e tăiată carnea, a fost fórte sănĕtósă, căcĭ astfel n'ar fi ajuns sĕ îmbĕtrânéscă așa tare".

Călendarul sĕptĕmânei.

SEPTEM. are 31 ḑile. RAPCIUNE.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	1 † C. Sim. stêlp.	13 Ida și Melida
Lunĭ	2 M. Mamaut	14 † Inălț. Cruci
Marțĭ	3 M. Antim	15 Nicodim
Mer.	4 Prof. Moise	16 Cornel și Cipr.
Joi	5 Prof. Zachar.	17 Lambert
Vin.	6 Arch. Mihail	18 Iosif Cup.
Sâm.	7 M. Sozonte.	19 Sidonia.

Bursa de Bucurescĭ

din 9 Septemvre n. 1896.

Valorĭ	Do-bênda.	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	$101.\frac{3}{4}$
Renta amortisabilă	5%	„ „	$99.\frac{3}{4}$
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.--Iul.	99.—
„ „ din 1893	5%	„ „	99.—
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	$96.\frac{1}{4}$
„ „ (Impr. de 32. 1/2 mil.	4%	Ian.-Iulie	$86\frac{1}{4}$
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	87.—
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	$87.\frac{1}{4}$
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	87.—
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	87.—
„ „ (Im. de 90 mil. 1896	4%	„ „	$87.\frac{1}{4}$
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	$101\frac{3}{4}$
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	289.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.--Iul.	$94\frac{3}{4}$
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	$95\frac{1}{2}$
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	$92\frac{5}{8}$
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	—.—
„ „ „ „	5%	„ „	$88\frac{3}{8}$
„ „ „ Iașĭ . .	5%	„ „	82.—
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	v. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1643.
Banca agricolă	500	150 v.	214.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	436.—
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	456.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	295.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	180.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	105.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	500	„ „	—.—
„Bistrița" soc. p. f. hârtii 30 „	1000	„ „	—.
Societ. p. const. de Tramways	200	„ „	400.—
20 francĭ aur			20.05

SCOMPTURĬ:

Banca naț. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg . .	$4\frac{1}{2}$%
Casa de Depunerĭ	$5\frac{1}{2}$	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	5%	Elveția	$3\frac{1}{2}$

Tĕrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 6 Sept. de 2945 capete, la 7 și 8 Sept. au intrat 1283 capete și au eșit 44 capete rĕmânênd la 9 Sept. un numĕr de 4184 capete.

Se notéză marfa: unguréscă veche, grea dela —.— cr. până la —.— cr. marfă unguréscă tineră grea dela $53.\frac{1}{2}$ cr. pănă la 54.— cr., de mijloc dela —.— cr. pănă la —.— cr. ușóră dela —.— cr. pănă la —.— cr.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 9 Septemvre n. 1896.

Sĕminţe	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenesc	—	7.—	7.05
Grâu dela Tisa	—	.—	.—
Grâu de Pesta	81	7.15	7.20
Grâu de Alba-regala	81	7.10	7.15
Grâu de Bácska	81	7.15	7.25
Grâu ung. de nord	81	.—	.—

Sĕminţe vechi ori nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Secară		70—72	6.05	6.15
Orz	nutreț	60—62	4.20	4.50
Orz	de vinars	62.64	5 20	5.90
Orz	de bere	64.66	6.40	7.70
Ovĕs		39.41	5 30	5.75
Cucuruz	bănăț.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	73	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	—.—	—.—

	Productediv.	Soiul	Cursul dela	până
Prețul pe 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luțernă ungur.	—.—	—.—
	—	transilvană	—.—	—.—
	—	bănățénă	—.—	—.—
	„	roșiă	—.—	—.—
	Oleu de rap.	rafinat dupla	—.—	—.—
	Oleu de in		—.—	—.—
	Uns. de porc	dela Pesta	51 50	52.50
	„	dela țéră	—.—	—.—
	Slănină	svêntată	46.—	47.—
	„	afumată	—.—	—.—
	Sĕu		—.—	—.—
	Prune	din Bosnia în buțĭ	10.75	11.25
	„	din Serbia în sacĭ	10.50	11.—
	Lictar	slavon nou	12 50	13.50
	„	bănățenesc	11.50	12.—
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoșĭ	unguresci		
	„	sêrbescĭ		
	Miere	brută	—.—	—.—
	„	galbină strecurată	—.—	—.—
	Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
	Spirt	brut	—.—	—.—
	„	Drojdiuțe de spirt	—.—	—.—

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 11 Septemvre st. n. 1896.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	40
„	Grâu mijlociu . .	5	20
„	Grâu mai slab . .	5	—
„	Grâu mestecat . .	3	40
„	Sĕcară frumósă . .	3	20
„	Sĕcară mijlociă . .	3	10
„	Orz frumos . . .	3	40
„	Orz mijlociu . . .	3	—
„	Ovĕs frumos . . .	2	50
„	Ovĕs mijlociu . .	2	10
„	Cucuruz	3	60
„	Mălaiu	4	10
„	Mazăre	6	—
„	Linte	8	—
„	Fasole	6	—
„	Sĕmênță de in . .	8	—
„	Sĕmênță de cânepă .	6	—
„	Cartofĭ	—	75
„	Măzăriche	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	46
„	Carne de porc . . .	—	50
„	Carne de berbece . .	—	32
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	21	—
„	Sĕu de vită topit	32	—

Cursul losurilor private

din 9 Septemvre 1896

	cump.	vinde.
Basilica . . .	6.50	6.80
Credit	197.50	198.—
Clary 40 fl. m. c. . .	57.—	58.—
Navig. pe Dunăre . .	142.—	146.—
Insbruck	27.—	27.50
Krakau	27.—	27.30
Laibach	22.75	23.50
Buda	59.—	61.—
Palffy	60.25	61.—
Crucea roșie austr. .	18.—	18.50
dto ung. . .	10.—	10.50
dto ital. . .	11.50	12.—
Rudolf	23.—	24.—
Salm	69.50	70.50
Salzburg	26.25	27.25
St. Genois . . .	70.—	71.—
Stanislau	43.—	45.—
Trieitine $4\frac{1}{2}$% 100 m. c.	145.—	150.—
dto 4% 50 .	69.—	73.—
Waldstein . . .	60.—	62.—
Sêrbescĭ 3% . . .	34.—	35.—
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	123.—	123.50

cele 200 fl. la bancă tot după cap! In postul Pascilor 'i se pare, că vacile lui sunt prea slabe, nu va puté face cu ele cărăușii. Și slabe erau, ținute cum le ține omul cu fĕn de cumpĕrat și mânate tot într'una. Decĭ le vêndù și pe amêndóuĕ — cumpĕră una și bună. Dér cu, una cum sĕ facă cărăușii.

Atuncĭ ér ḑise socru-so: „Mĕ ginere, mĕ lasă-te tu cu vaca asta și-țĭ lucră moșióra câtă biată ți-a rĕmas, că din vițéua de sub vacă în 2—3 anĭ la vacă te apucĭ, nu mai âmbla a lua banĭ împrumut, ca sĕ cumperĭ altă vacă". Dér dragul de ginere — unde sĕ asculte? Se puse și cumpĕră dela un Armén o vacă pe cambiu cu 100 fl., că îșĭ ḑicea el, din cărăușii fac suta până colo la tómnă și eu rĕmân cu dóuĕ vacĭ bune. Socotéla lui însĕ și de astădată l'a lăsat în baltă, că vremile au âmblat rele, cărăușii abia a putut face cât sĕ aibă el ce bea, o vacă a făcut ariciu între unghii și n'a putut'o prinde 'n jug, timpul banilor a sosit, cametele la bancă trebuiau băgate și banĭ ca perĭ în palmă!

Acum se puse pe gândurĭ, dér nu mult, că odată fiind la prepanațiă, dă în vorbă cu un om bănos, care încă ședea afară din sat. Acela-i ḑice ca 'n glumă: „Mĕ Horitorule, dér sĕ schimbăm casele, mută-te 'ntr'a mea, și eu mĕ mut într'a ta și-țĭ mai dau 300 fl." Și Horitorul nu stă mult pe gândurĭ, primesce banii și se mută între hotară în casa ĕluia, ér acela se mută în sat în casa cea nouă a Horitorului. Décă întreba cineva pe Horitorul, că de ce-șĭ lasă casa cea din sat, nóuă-nouță și în loc bun și cu nimesturĭ bune, el făcea un hm! lung și apoi rĕspundea cu glas dureros: „Nu bucuros mĕ mut, dér trebue sĕ merg, nu dóră că ce așĭ lăcomi la banĭ, dér uite, îi locul fără noroc! N'am pic de noroc pe grădina din sat, n'a avut nicĭ tata, și nime n'a avé, că-i loc afurisit. Trebue sĕ-mĭ cerc norocul în alt loc. Vedé-vețĭ voi, că nicĭ bocotanul n'a avé noroc cum se mută în casa mea, cu tóte-că, bate-mĕ Dómne, de nu 'i-o dau din tótă inima".

Acestea însĕ erau numai vorbe góle dela el, era numai podoimă, dér adevĕrul era, că îl stringea curelele, de aceea eși din șirul ómenilor din sat și se mută între hotară.

Și credețĭ, că între hotară fiind în casa bocotanului, îi umbla dóră mai bine, orĭ dóră bocotanul sĕrăcì, ca ce se mută în sat în locul lui? Nicĭ vorbă! El rĕmase tot Horitorul și bocotanul tot bocotan e și în ḑiua de aḑĭ. Deosebire între când era în sat și între cum e acum e numai aceea, că aḑĭ códă de vită nu-i la casa lui, carul l'a dat pe mălaiŭ, ér la câmp n'are nicĭ atâta loc, cât sĕ pună palma; numai grădina și casa cea slabă, ce 'i-a dat'o bocotanul, o mai are și locul în cimiter, ér copii are vre-o patru, décă nu cincĭ, toțĭ goĭ și flămânḑĭ, toțĭ desmățațĭ ér el lucră in braḑdă străină până nu mai vede bine, și numai rar mai trage câte-o bere colo la prepănațiă, dér d'aceea tot *Horitor* e numele lui.

Când îl aud ómenii cei de omeniă horind în prepănațiă, clătesc din cap și ḑic: Mĕ mir, că cum de-i mai scapă a horì, după ce și-a horit tot ce a avut?

I. P. R.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Septmvre 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.05
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.45
Impr. căil. fer. ung. in aur 4½% .	123.15
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	101.25
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	101.45
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	97.40
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	97.50
Imprum. ung. cu premii	156.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	139.50
Renta de hârtie austr.	101.70
Renta de argint austr.	101.80
Renta de aur austr.	123.60
Losurĭ din 1860	145.40
Acții de ale Băncei austro ungară.	954 —
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	407.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	373.—
Napoleondorĭ.	9.53½
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.65
London vista	119.65
Paris vista	47.50
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.25
Note italiene.	44.35

Cursul pietei Brașov.

Din 12 Septemvre 1896.

Banonote rom.	Cump.	9.46	Vênd.	9.49
Argint român.	Cump.	9.43	Vênd.	9.46
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.50	Vênd.	9.53
Galbenĭ	Cump.	5.60	Vênd.	5.65
Ruble rusescĭ	Cump.	126.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.30	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.60	Vend.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.75		Vênd.	110.75

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

Sosirea trenurilor în Brașov:

1. Dela Pesta la Brașov:

Tr. accelerat: 5 óre 07 m. diminéța.
Trenul de persóne: 8 óre diminéța.
Trenul accel.: 2 óre 9 min. după am.
Trenul mixt: 10 óre 25 minute séra.

2. Dela Bucurescĭ la Brașov:

Trenul accel: 2 óre 18 min. după am.
Trenul mixt: 5 óre 20 m. după amédĭ.
Trenul de persóne: 9 óre 8 minute séra.
Trenul accel.: 10 óre 19 minute séra.

3. Dela Zĕrnescĭ la Brașov: (Gara Bartolomeiu.)

Trenul mixt: 7 óre 44 min. diminéța.
Trenul mixt: 1 óră 29 min. după am.
Trenul mixt: 8 óre 31 min. séra.

Plecarea trenurilor din Braș.

1. Dela Brașov la Pesta

Trenul mixt: 5 óre 8 min. diminéța.
Trenul accel.: 2 óre 45 min. după am.
Trenul de persóne: 7 óre 43 min. séra.
Tr. accelerat: 10 óre 26 min. séra.

2. Dela Brașov la Bucurescĭ:

Trenul de pers.: 3 óre 55 min. dimin.
Tr. accelerat: 5 óre 14 m. dimin.
Trenul mixt: 11 óre înainte de amédĭ.
Trenul accel.: 2 óre 19 min. după am.

3. Dela Brașov la Zĕrnescĭ. (Gara Bartolomeiu.

Trenul mixt: 8 óre 35 min. diminéța.
„ „ 4 „ 55 m. după am.
Trenul mixt: 4 óre 30 min. dim.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.